KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 31.05.1995

KOM(95) 333 endelig udg.

GRØNBOG

OM DE PRAKTISKE FORANSTALTNINGER

I FORBINDELSE MED INDFØRELSEN AF

DEN FÆLLES VALUTA

(forelagt af Kommissionen)

FORORD

Én fælles valuta i Europa

Ved århundredskiftet skal der kun være én fælles valuta i Europa, og den skal være stærk og stabil. Det var, hvad Europas ledere og befolkning ønskede, da de undertegnede og derefter ratificerede traktaten om Den Europæiske Union.

Overgangen til en fælles valuta er et kompliceret og politisk ømtåleligt anliggende, der må forberedes med den største omhu. Ifølge traktaten er det i løbet af anden fase i gennemførelsen af Den Økonomiske og Monetære Union, som startede den 1. januar 1994, at der skal banes vej for den endelige og uigenkaldelige fastlåsning af valutakurserne senest den 1. januar 1999.

Traktaten går imidlertid ikke i detaljer med hensyn til, hvordan det skal ske. Den fastsætter blot, at ECU'en[1] "hurtigt" skal indføres som fælles valuta, når valutakurserne er blevet uigenkaldeligt fastlåst. Denne grønbog er et indlæg i debatten om, hvordan man bedst kan gøre det.

Konvergenskriteriernes betydning

Nødvendigheden af at få en debat i gang om de tekniske spørgsmål må ikke overskygge betydningen af økonomisk konvergens. Økonomisk konvergens er selve kernen i traktaten og desuden en nødvendig forudsætning for en stærk og stabil fælles valuta, der skal være mindst lige så stærk som den stærkeste nationale valuta. I traktaten opstilles der fire kriterier for denne konvergens, og det ene af dem - kriteriet for de offentlige finanser - er centreret om såvel budgetunderskud som offentlig gæld.

Disse fire kriterier fungerer både som nøgleindikatorer for en sund økonomisk forvaltning og som det objektive grundlag for politiske beslutninger. De må overholdes til punkt og prikke, både før og efter overgangen til den fælles valuta.

Traktaten har fastlagt procedurer for, hvordan disse kriterier skal opfyldes, og sanktioner for manglende opfyldelse af dem. Det er den eneste måde, hvorpå man kan sikre, at den monetære union kommer til at bygge på et solidt grundlag af varig karakter. Det er også den eneste måde, hvorpå man kan sikre det stabile makroøkonomiske miljø i Europa, som er nødvendigt for at bane vej for hurtigere vækst og øget beskæftigelse.

---

[1] Ordet "ECU" bruges her på samme måde som i traktaten. Af hensyn til befolkningens accept af den fælles valuta er det vigtigt, at spørgsmålet om dens benævnelse ikke kommer til at lægge hindringer i vejen for det tekniske forarbejde. Det er et spørgsmål, som man om fornødent kunne drøfte på politisk plan.

Man er igennem de seneste to år nået et godt stykke længere på vejen mod opfyldelsen af disse kriterier, navnlig på inflations- og renteområdet. Men som helhed er konvergens-situationen endnu ikke tilfredsstillende, specielt ikke hvad de offentlige finanser angår, og her må medlemsstaterne gøre en større indsats.

Relationerne mellem medlemsstater i og uden for den monetære union

Ikke i alle lande vil det lykkes at skabe tilstrækkelig konvergens inden for den fastsatte frist. Det er en situation, som der udtrykkeligt er taget højde for i traktaten, der giver medlemsstaterne mulighed for at arbejde hen imod den monetære union med forskellige hastigheder. De lande, der ikke kan være med fra starten, vil fortsat deltage i økonomi- og finansministrenes møder i Rådet og i Den Europæiske Centralbanks Generelle Råd, hvor de hele tiden vil blive tilskyndet til at arbejde videre på at opfylde betingelserne.

Desuden er der to medlemsstater, der har en undtagelsesklausul, som giver dem mulighed for selv at afgøre, om de vil være med i den monetære union.

Et yderst ømtåleligt spørgsmål, som bør afklares hurtigst muligt, drejer sig om det fremtidige forhold mellem de medlemsstater, der er med, og dem, der står udenfor. Man er nødt til at undersøge, hvordan man sikrer, at det indre marked kan fortsætte med at fungere under overgangsfasen. Det er nødvendigt at sikre stabile relationer mellem de to landegruppers valutaer, og det må overvejes til bunds, hvilken mekanisme der skal iværksættes efter tredje fases begyndelse.

Overgangen til den fælles valuta

Denne grønbog giver ikke noget svar på spørgsmålene om, hvem der skal være med i den monetære union og hvornår. Det er spørgsmål, som kun kan besvares af Det Europæiske Råd, og det vil de blive, når tiden er inde. Men når den tid kommer, hvor stats- og regeringscheferne skal træffe afgørelse om overgangen til den fælles valuta, må de have en sikker viden om, hvordan det skal ske.

Arbejdet med at finde de rigtige svar på disse spørgsmål indgår i en løbende proces, der startede for mange år siden, og som har accelereret med de meget brede høringer, der har fundet sted igennem de seneste måneder, og som vil blive videreført, indtil man har konsulteret alle, der er i direkte berøring med de spørgsmål, som endnu ikke er fuldt afklaret. Denne grønbog er et meget vigtigt stadium i denne proces, men den er kun et stadium.

Under udarbejdelsen af denne grønbog har Kommissionen bestræbt sig på hverken at overvurdere eller undervurdere de vanskeligheder, der ligger foran os. Risikoen ved at overbetone vanskelighederne ligger i, at det kunne give indtryk af hjælpeløshed eller intern splittelse, og ved at nedtone problemerne løber man en risiko for at virke diktatorisk og søge at gennemtvinge en holdning helt ned i den mindste detalje, også om spørgsmål, der helt klart kræver mere tilbundsgående overvejelser. Der er mange punkter, der endnu ikke

er afklaret, og de må bringes på plads, når tiden er inde. De løsninger, der vælges, må være afbalancerede og i særdeleshed udelukke enhver risiko for forvridninger mellem banker, finanscentre og lande.

Grønbogens tre ambitioner

Denne grønbog tager sigte på at stimulere fremskridt med hensyn til:

- at reducere usikkerheden, som er den største og den vigtigste af alle de omkostninger, der er prisen for overgangen til den fælles valuta. Man kan tænke sig forskellige scenarier, der har hver deres fordele og ulemper. De må bedømmes ud fra kriterier, som undertiden kan være indbyrdes modstridende - såsom mulighed for at vinde accept i befolkningen, effektivitet, fleksibilitet, pragmatik, respekt for traktaten, troværdighed omkring hele processen. Grønbogen tilstræber ikke at give det ideale, endegyldige svar, men præsenterer et referencescenario med den retlige detailregulering, der bliver nødvendig

- at skabe øget bevidsthed omkring de centrale elementer i det arbejde, der skal gøres. Grønbogen opstiller en liste over de tekniske spørgsmål, der skal afklares

- at vinde befolkningens accept og støtte i alle processens faser, som en nødvendig forudsætning for succes. Grønbogen peger på, hvordan en informationsstrategi kunne udformes, og understreger, at der endnu er et stort planlægningsarbejde tilbage. Det er nødvendigt at skabe en fælles impuls, som der kan handles efter på en måde, der er afpasset efter den forskelligartede situation i de enkelte medlemsstater.

Et trefaset referencescenario

Selv om grønbogen dækker et bredt spektrum, er det uden tvivl dens referencescenario, der vil tiltrække sig størst opmærksomhed. Uden at gå i detaljer kan nævnes, at overgangen til den fælles valuta i dette scenario opdeles i følgende tre faser:

- stats- og regeringscheferne træffer i Rådet afgørelsen om at indføre den fælles valuta

- senest et år derefter træder Den Økonomiske og Monetære Union i kraft med uigenkaldeligt fastlåste valutakurser. Ifølge scenariet skal "en kritisk masse" af finansielle aktiviteter i løbet af denne fase overgå til den fælles valuta på basis af en fælles pengepolitik og emission af nye offentlige papirer, hvilket er de to signaler, markederne afventer

- overgangen skal være afsluttet senest tre år efter, med indførelse af sedler og mønter og andre betalingsmidlers overgang til den fælles valuta.

Kommissionen mener, at dette scenario, der er baseret på en "kritisk masse", for øjeblikket fremstår som den mest afbalancerede måde, hvorpå man kan opfylde alle de ovennævnte betingelser for en vellykket overgang.

En proces med alle institutioner impliceret

Denne grønbog udgør kun et bidrag til gennemførelsen af traktatens bestemmelser om indførelse af den fælles valuta - den er ikke afslutningen på denne proces, som vil få afgørende betydning for hele det europæiske folks fremtid. Alle institutioner har en rolle at spille i denne proces, alt efter deres respektive kompetence. Det er nødvendigt at samarbejde herom, og samarbejdet må være konstruktivt.

Det Europæiske Monetære Institut får en meget vigtig rolle at spille. Det skal navnlig have eneansvaret for udformningen af de nye pengesedler og for brugen af de nye pengepolitiske instrumenter, ligesom det skal opstille principperne for Det Europæiske System af Centralbankers fremtidige kompetence.

I centrum for hele dette arbejde står Rådet. Det er Rådet, der skal træffe den endelige afgørelse om de foranstaltninger, der må træffes for at sikre en hurtig indførelse af den fælles valuta.

Som EU's eneste folkevalgte institution bør Europa-Parlamentet inddrages heri i fuldt omfang. Det har en særlig vigtig rolle at spille, når det drejer sig om at bringe den fælles valuta ud til borgerne.

Medlemsstaterne har også vigtige opgaver at udføre på mange forskellige områder, bl.a. med hensyn til at informere borgerne, tilpasse deres lovgivning og sikre, at deres administration, specielt den del af den, der har ansvaret for finanspolitikken, træffer de fornødne tekniske foranstaltninger. Det er et arbejde, der vil tage tid, og det må derfor påbegyndes snarest muligt.

Konklusion

I befolkningens øjne har troværdigheden omkring ØMU helt klart lidt skade under den økonomiske afmatning og den valutauro, vi har oplevet igennem de sidste tre år. Opinionsundersøgelserne viser fortsat et generelt, om end beskedent, flertal for en fælles valuta, men der er store forskelle fra det ene land til det andet.

Behovet for en stærk og stabil fælles valuta er imidlertid i dag større end nogensinde før. Det er Kommissionens faste overbevisning, og den er kun blevet bestyrket af den seneste tids udvikling.

Tiden er nu inde til at træffe konkrete foranstaltninger for at virkeliggøre de mål, der er fastlagt i traktaten. Med udsendelsen af denne grønbog har Kommissionen ønsket at yde sit bidrag hertil og opfordre alle de direkte implicerede, både institutioner, regeringer og den private sektor, til at skride til værks. Jo før der skabes konvergens mellem medlemsstaternes økonomier, desto hurtigere vil den usikkerhed, der fortsat består, blive bortvejret. Jo før banker og virksomheder går i gang med at forberede sig, desto større fordele vil de få - det så man jo tydeligt i forbindelse med det indre marked.

Samtidig er der også behov for at bringe de europæiske borgere til at forstå den sande værdi af deres nye valuta og overbevise dem om, at den vil give Europa stabilitet, vækst og velfærd. Og det kræver, at der sættes målbevidst ind på at informere klart, enkelt og åbent.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning

Første del Overgangsscenariet

Kapitel I - Kriterier for valg af scenario

1. Gennemførlighed
2. Overholdelse af traktaten og processens troværdighed
3. Enkelthed, fleksibilitet og lave omkostninger
4. Andre scenarier

Kapitel II - Et referencescenario for overgangen til den fælles valuta

1. **FASE A:** Lanceringen af Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU)
2. **FASE B:** Det faktiske ikrafttrædelsestidspunkt for ØMU og etableringen af en kritisk masse af aktiviteter i ECU
3. **FASE C:** Den endelige overgang til den fælles valuta

Anden del De forskellige aktørers rolle

Kapitel I - Bank-og finanssektoren

1. Banksektoren
2. Betalingssystemer
3. Kapitalmarkederne

Kapitel II - De offentlige myndigheder

1. Offentlige myndigheder som ledere og igangsættere
2. Fællesskabets institutioner
3 De nationale offentlige myndigheder

Kapitel III - Virksomheder

1. Fastlæggelse af en overgangsstrategi: en vigtig afgørelse for virksomhederne
2. ECU'ens konsekvenser for virksomhederne

Kapitel IV - Forbrugerne

1. Forbrugerne bør forberedes på ændringen
2. Den praktiske betydning for forbrugerne
3. Forbrugerbeskyttelse

Tredje del De retlige rammer om ECU'en

1. ECU'en og dens nationale benævnelser i FASE B
2. Status som lovligt betalingsmiddel
3. Kontinuitet i kontraktforhold
4. Afrunding
5. Retlige spørgsmål i relation til pengesedler

Fjerde del Oplysning

Kapitel I - To hovedmålsætninger: skabe folkelig opbakning og sætte skub i de tekniske forberedelser

Kapitel II - Informationsudfordringen

1. Skepsis og manglende oplysning
2. Uensartet støtte

Kapitel III - Oplysningskampagnens opgave

1. Fra grønbogens offentliggørelse til starten på FASE A
2. Fra FASE A og fremefter
3. Organisation

Kapitel IV - Opfølgning af grønbogen

Gennemgang af de operationelle konklusioner

1f

INDLEDNING

1. Inden århundredets slutning vil Den Europæiske Union have en stærk og stabil fælles valuta. Befolkningerne og deres politiske ledere har ved undertegnelsen og derefter ratificeringen af traktaten om Den Europæiske Union vist, at det er det, de vil.

Den Økonomiske og Monetære Union er en central del i denne traktat, som sigter på at konsolidere freden og velstanden, der fra begyndelsen har været hovedmålene for opbygningen af Europa.

En fælles valuta er i dag, hvor samhandelen mellem medlemsstaterne tegner sig for 60% af deres samlede handel, en logisk og væsentlig forudsætning for at virkeliggøre det indre marked og liberalisere kapitalbevægelserne.

I de seneste år har den uacceptable stigning i arbejdsløsheden og vanskelighederne som følge af recessionen samt de alt for store eller uberettigede fluktuationer på valuta- og kapitalmarkederne svækket fremskridtene hen imod Den Økonomiske og Monetære Union. Visse befolkningsgrupper er kommet i tvivl. Og også i økonomiske og finansielle fagkredse har der været sat spørgsmålstegn ved, om den fælles valuta er ønskelig, troværdig og gennemførlig.

Unionen ville bedre kunne have modstået disse vanskeligheder, hvis der havde eksisteret en fælles valuta. Denne opfattelse vinder stadig større tilslutning, og det styrker medlemsstaternes engagement over for traktaten om Den Europæiske Union; nu gælder det om at overbevise den brede offentlighed.

Den fælles valuta kan ikke uden videre indføres ved et påbud oppefra. Europa er nemlig dybt forankret i demokratiets principper, og derfor må et historisk skridt af en sådan rækkevidde nødvendigvis afspejle et folkeligt ønske. De europæiske institutioner skal garantere den åbenhed og gennemsigtighed, der er en forudsætning for en udvikling, som vil påvirke os alle i hverdagen.

Formålet med Kommissionens grønbog er at bidrage til, at europæerne får tillid til deres valuta, og at de fuldt ud medvirker til dens indførelse.

Det giver anledning til tre kategorier af spørgsmål:

- Hvorfor den fælles valuta? Hvilke fordele vil den give europæerne? Hvad kan man være bange for?

- Hvad siger traktatens bestemmelser om Den Økonomiske og Monetære Union?

- Hvorfor er det nødvendigt med en grønbog i dag? Hvordan kan den virkelig blive nyttig? Hvilke spørgsmål - og svar - er relevante for Unionens borgere, forretningsverdenen, bankerne og de offentlige myndigheder, dvs. alle de aktører, der er involveret i overgangen til den fælles valuta?

Afsnit 1

Den fælles valuta, en stabilitets- og velstandsfaktor

2. Den voksende integration af de europæiske økonomier nødvendiggør en højere grad af monetær koordination i en situation, der kendetegnes ved, at ordningerne med faste valutakurser forsvinder og verdensøkonomien globaliseres.

Etableringen af Det Europæiske Monetære System repræsenterede det første skridt i denne retning. Men uroen på valutamarkederne i de seneste år har vist, at det er nødvendigt at gå videre.

Kun den fælles valuta og det stabile miljø, den kan skabe, vil give europæerne følgende mange praktiske fordele:

- det indre marked vil blive mere effektivt, når først den fælles valuta er indført
- vækst og beskæftigelse vil blive stimuleret
- meromkostningerne som følge af eksistensen af flere europæiske valutaer vil forsvinde
- den internationale stabilitet vil blive styrket
- øget fælles monetær selvstændighed for medlemsstaterne.

Et væsentligt supplement til det indre marked

3. Hvis det indre marked skal fungere tilfredsstillende, må valutakursjusteringer, gennem deres uforudsigelige virkninger på rentabiliteten, ikke få lov til at forstyrre handelen eller investeringerne. En valutakursjustering kan, selv om den er beskeden, væsentlig ændre balancen i en kontrakt mellem to europæiske virksomheder og samtidig påvirke borgernes relative velstand og forbrugernes købekraft. Kun en fælles valuta, der omfatter det størst mulige antal medlemsstater, kan beskytte virksomheder og enkeltpersoner mod sådanne forstyrrelser.

Den vil også for første gang give mulighed for at foretage en ægte sammenligning af priserne på varer og tjenester på tværs af grænserne. Dette vil være en fordel for såvel forbrugerne som virksomhederne, idet konkurrencen vil blive skærpet og samhandelen stimuleret inden for det indre marked.

En stimulans for vækst og beskæftigelse

4. Den fælles valuta vil fremme investeringerne og beskæftigelsen på to måder:

- fordi den bygger på et solidt økonomisk grundlag, hvor offentlige underskud er under kontrol og prisstabilitet sikret. Dette vil skabe handel, forbedre ressourceallokeringen, tilskynde til øget opsparing, øge væksten og i sidste instans skabe mere beskæftigelse og højere levestandard

- fordi Den Europæiske Centralbank får midlerne til at løse sin hovedopgave, dvs. at sikre prisstabilitet og monetær stabilitet i Europa. Denne klart definerede opgave, ECB's uafhængige status og dens styrke vil skabe tillid på markedet, og denne tillid vil bidrage til at sænke rentesatserne, navnlig de lange rentesatser. Dette er særlig ønskeligt for små og mellemstore virksomheder.

En omkostningsdæmpende faktor

5. Transaktionsomkostningerne (omkostninger i forbindelse med valutatransaktioner eller omkostninger i forbindelse med kurssikring) vil helt forsvinde i en monetær union. Disse transaktionsomkostninger er langt fra ubetydelige: de anslås til at udgøre 0,3-0,4% af Unionens bruttonationalprodukt, dvs. 20-25 mia. ECU.

Alle skal betale dem. For eksempel: en privatperson rejser ud af sit hjemland med 1 000 mark, francs eller pund på lommen og besøger derefter hvert enkelt EU-land. Hver gang han overskrider en grænse, veksler han sine penge til valutaen i det land, han besøger. Når han kommer hjem, vil han have mindre end 500 mark, francs eller pund eller enhver anden europæisk valuta uden at have købt noget som helst.

Et bidrag til international stabilitet

6. Den Europæiske Union er verdens førende handelsmagt. Dens valuta vil naturligt blive en af de vigtigste internationale valutaer på lige fod med dollar eller yen.

Europæerne vil i voksende omfang blive i stand til at betale deres import fra tredjelande med deres egen valuta. Europæiske virksomheder vil i voksende omfang blive i stand til at fakturere deres eksportprodukter i deres egen valuta. De vil blive i stand til at kalkulere rentabiliteten af deres investeringsprogrammer på et sundt grundlag og således sikre beskæftigelsen.

Med en internationalt anerkendt valuta vil Europa også blive bedre i stand til, sammen med partnerne USA og Japan, at medvirke til at skabe større stabilitet i det internationale valutasystem.

Øget fælles monetær selvstændighed

7. For nogle betyder overgangen til den fælles valuta tab af national monetær selvstændighed. Men hvor stor autonomi har den nationale pengepolitik i Europa? Med frie kapitalbevægelser mellem indbyrdes afhængige økonomier er en selvstændig pengepolitik ikke længere en troværdig option. Medlemsstaterne vil blot miste et

prærogativ, som de i praksis ikke kan udnytte. Ved i fællesskab at styre ØMU's monetære politik vil de deltagende centralbanker udøve en ny slags fælles monetær selvstændighed - et delt, men effektivt ansvar for en af verdens stærkeste valutaer.

Hvad kan man være bange for

8. En fælles valuta betyder uigenkaldeligt fastlåste valutakurser. Nogle frygter, at valutakursinstrumentet ikke kan anvendes til at overvinde særlige vanskeligheder, som deres land måtte komme ud for. Dette instrument giver imidlertid kun - ofte midlertidig - hjælp under særlige omstændigheder. I de fleste tilfælde kan sådanne vanskeligheder bedre løses eller afbødes gennem andre kanaler, som medlemsstaterne i vid udstrækning fortsat vil have ansvaret for, f.eks. budgetpolitik eller arbejdsmarkedets virkemåde. Traktaten understreger derfor behovet for en høj grad af konvergens og princippet om en åben markedsøkonomi med fri konkurrence. I tilfælde af vanskeligheder som følge af ekstraordinære omstændigheder, som en medlemsstat ikke er herre over, er der imidlertid i henhold til traktaten mulighed for på visse betingelser at yde finansiel bistand fra Fællesskabet, som Rådet træffer beslutning om.

Afsnit 2

Traktaten om Den Europæiske Union giver et sundt og klart defineret grundlag for Den Økonomiske og Monetære Union

9. Traktaten:

- sigter på at etablere den fælles valuta som en af de mest stabile valutaer i verden
- etablerer økonomiske og monetære beslutningstagningscentre, som er stærke og afbalancerede
- opstiller et mål for den fælles valuta i overensstemmelse med de historisk set bedste resultater
- fastsætter en præcis og realistisk tidsplan for at opnå dette mål.

ECU'en vil blive en af de stærkeste valutaer i verden

10. Hvis den monetære union skal blive troværdig og stærk, skal den kun bestå af lande, der er styret godt økonomisk. Til dette formål har medlemsstaterne forpligtet sig til at forbedre deres økonomiske situation med henblik på at komme på linje med medlemsstaterne med den bedste udvikling. Dette er konvergensbegrebet.

For at vurdere om graden af konvergens er tilstrækkelig, opstiller traktaten regler for god styring, der skal følges. Det er konvergenskriterierne, som faktisk svarer til principperne for en sund økonomisk politik, for så vidt angår inflation, rentesatser, valutakursstabilitet og offentlige underskud og offentlig gæld.

Hvis den fælles valuta skal blive solid, skal disse kriterier nøje overholdes, ikke blot for at indtræde i tredje fase, men også for varigt at deltage i den monetære union. Traktaten fastsætter procedurer, som kan medføre finansielle sanktioner, og den giver markedskræfterne ("no bail out") mulighed for at tilskynde de medlemsstater, der ikke opfylder kriterierne, til at gøre det.

Institutionerne i en økonomisk og monetær union

11. Den sunde styring af ØMU skal være permanent: overholdelse af kriterierne er ikke blot en test for at blive godkendt som medlem, men en vedvarende forpligtelse for medlemsstaterne til at fastholde en økonomisk politik, der bidrager til at skabe en holdbar vækst og beskæftigelse og opretholde købekraften.

ØMU bygges på to fundamenter: en stærk satsning på samordning af de økonomiske politikker (Rådet af økonomi- og finansministre) og en uafhængig monetær institution (ESCB).

Rådet (økonomi- og finansministrene) er ansvarligt for at fastlægge de overordnede retningslinjer i den økonomiske politik; det disponerer over midler til at lægge pres på de deltagende lande for at få dem til at opfylde deres budgetforpligtelser. Der er desuden ingen mulighed for betingelsesløs støtte ("bail out").

Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB), der består af medlemsstaternes centralbanker og Den Europæiske Centralbank (ECB), er uafhængigt: det kan hverken modtage instrukser fra medlemsstaterne eller de europæiske institutioner. ECB formulerer frit Unionens monetære politik, og dens opgave er at garantere prisstabilitet.

En fælles valuta er et fælles mål

12. Den fælles valuta bør til sidst dække hele det indre marked. Nye medlemmer af Unionen skal også overholde de relevante bestemmelser i traktaten om Den Europæiske Union, således som det har været tilfældet for Østrig, Finland og Sverige.

Ikke alle medlemsstater vil have opnået en tilstrækkelig grad af økonomisk konvergens, når ØMU starter. Traktaten åbner derfor mulighed for forskellige integrationsrytmer. De medlemsstater, der ikke opfylder kriterierne fra starten, vil fuldt ud deltage i alle de procedurer (multilateral overvågning, uforholdsmæssigt store underskud), der er udformet for at lette deres deltagelse senere. Deres centralbankchefer vil blive medlemmer af ECB's Generelle Råd. Medlemsstaterne med dispensation vil behandle deres økonomiske og monetære politik som et spørgsmål af fælles interesse i de kompetente organer i Unionen. De vil dog ikke deltage i beslutningstagningen, for så vidt angår den faktiske styring af den fælles valuta.

Da traktaten blev undertegnet, ønskede Det Forenede Kongerige og Danmark at forbeholde sig ret til ikke at deltage i den monetære union, og Danmark har siden meddelt, at det ikke vil deltage. Denne undtagelse ("opt-out") blev godkendt af de andre kontraherende parter. Dette betød, at disse to medlemsstater kunne ratificere traktaten og dermed tiltræde alle dens bestemmelser, inklusive protokol nr. 10, ved hvilken medlemsstaterne forpligter sig til ikke at modsætte sig overgangen til den fælles valuta.

Traktaten fastsætter en præcis og realistisk tidsplan

13. Anden fase af Den Økonomiske og Monetære Union begyndte den 1. januar 1994. Fra dette tidspunkt fik ECOFIN-Rådet nye instrumenter til sin rådighed for at fremme konvergensen:

- hvert forår godkender det de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik, der fastsætter de fælles mål med hensyn til inflation, offentlige finanser, valutakursstabilitet og beskæftigelse

- det diskuterer medlemsstaternes økonomiske politikker på grundlag af nationale konvergensprogrammer (i hvilke hvert land opstiller en flerårig strategi for at opfylde kriterierne hurtigst muligt) og Kommissionens rapport om konvergens

- det træffer afgørelse om, hvilke lande der har et uforholdsmæssigt stort underskud, og retter henstilling til hvert enkelt land om de foranstaltninger, der er nødvendige for at afhjælpe situationen. Hvis disse henstillinger ikke følges, kan det beslutte at offentliggøre dem, et skridt, der kunne have en betydelig politisk virkning og en betydelig virkning på markedet.

I 1994 oprettedes også Det Europæiske Monetære Institut. Som forløber for Den Europæiske Centralbank skal EMI styrke centralbanksamarbejdet og samordningen af de nationale monetære politikker. Det skal træffe de forberedelser, der er nødvendige for at etablere ESCB, for at formulere en fælles monetær politik og for at indføre en fælles valuta i tredje fase af ØMU, inkl. forberedelsen af pengesedler. På alle disse områder er der allerede gjort betydelige fremskridt.

På det møde, der skal holdes i slutningen af 1996, skal Rådet, i sin sammensætning af stats- eller regeringschefer, træffe afgørelse om, hvorvidt et flertal af medlemsstaterne opfylder betingelserne for at starte på den monetære union. Denne afgørelse træffes med kvalificeret flertal. Hvis afgørelsen er positiv, og hvis Rådet finder det hensigtsmæssigt, vil det fastsætte datoen for indledning af tredje fase.

Tredje fase vil under alle omstændigheder senest starte den 1. januar 1999. Overgangen til en fælles valuta vil være automatisk på dette tidspunkt for de lande, der opfylder kriterierne, uanset hvor mange lande der er tale om.

På det tidspunkt vil den monetære union være en realitet: valutakurserne mellem de nationale valutaer og ECU'en vil være uigenkaldeligt fastlåst. Den Europæiske Centralbank vil blive operationel og formulere den fælles monetære politik; ECU'en vil blive en selvstændig valuta; ECU'ens værdi over for andre valutaer, f.eks. dollar og yen,

vil blive fastsat på valutamarkederne. Det har medlemsstaterne forpligtet sig til og derefter ratificeret på demokratisk vis. Og det er køreplanen i traktaten om Den Europæiske Union.

Under disse omstændigheder, hvorfor er der da behov for en grønbog?

Afsnit 3

Grønbogen vil reducere usikkerheden

14. Om mindre end fire år vil ØMU'en være en realitet. Det er nu på tide at indlede den endelige fase i det forberedende arbejde og at afgøre sammen med alle involverede aktører, hvordan indførelsen af den fælles valuta skal forberedes. Det er ikke et spørgsmål om, "hvem" der skal deltage og "hvornår", men "hvordan" dette vil ske.

Nu gælder det om at inspirere og ikke om at diktere.

Grønbogen lægger op til en åben og interaktiv proces

15. Denne holdning fremgår først og fremmest af, at man har valgt at komme med en grønbog. Formålet med grønbogen er at opstille en liste over de spørgsmål, som indførelsen af den fælles valuta rejser. Den forsøger nødvendigvis ikke at besvare dem alle på en detaljeret og definitiv måde. Kommissionen ønsker derimod, at den vil blive benyttet som et referencedokument og diskussionsgrundlag af alle dem, der berøres af indførelsen af den fælles valuta (medlemsstaterne, Europa-Parlamentet, EMI, centralbanker, banker, virksomheder, forbrugere og andre).

Intensive høringer har i de seneste uger givet Kommissionen mulighed for tydeligere at identificere forventninger og bindinger. Denne interaktive proces må fortsætte og intensiveres.

For at vurdere de bindinger, som processen er underkastet, nedsatte Kommissionen en uafhængig ekspertgruppe med Cees Maas som formand, og denne gruppe har haft en lang række høringer med de berørte faglige kredse. De konklusioner, som gruppen foreløbig har draget, offentliggøres samtidig med grønbogen. De gav mulighed for at foretage en bedre vurdering af den tekniske gennemførlighed af overgangen til den fælles valuta.
Grønbogen kombinerer således en detaljeret redegørelse for de spørgsmål, som indførelsen af en fælles valuta rejser, med en præsentation af Kommissionens synspunkter

på nogle af disse spørgsmål og udpeger også de områder, hvor det fortsat er nødvendigt med yderligere høringer. Når Kommissionen fremsætter sine egne synspunkter, gør den det med sigte på at få hele processen til at fungere gnidningsløst. Kommissionen tager det fulde ansvar for de præferencer, den giver udtryk for, og den er fortsat åben over for yderligere diskussioner og høringer med henblik på at finde de bedste løsninger.

Grønbogen tjener tre formål

16. *For det første sigter den på så vidt som muligt at fjerne den usikkerhed, der fortsat hersker om overgangen til den fælles valuta.* Usikkerhed er den første faktor, der påvirker omkostninger og risici: for at banksektoren, det offentlige og virksomhederne kan træffe forberedelser til at gennemføre de nødvendige investeringer, må de vide hvor de står.

På det politiske plan kunne behandlingen af grønbogens konklusioner på Det Europæiske Råds møde i Cannes være en lejlighed for medlemsstaterne til på ny at bekræfte deres engagement over for tidsplanen i traktaten og bidrage til de nødvendige forberedelser for at overholde tidsplanen.

Valutabrugerne kræver et referencescenario og retssikkerhed for at iværksætte de forberedelser, der er nødvendige. Dette behandles henholdsvis i første og tredje del af grønbogen med henblik på at finde den mest hensigtsmæssige metode i samarbejde med alle interesserede parter.

17. *For det andet tager den sigte på at vise den tekniske gennemførlighed af overgangen til den fælles valuta.* Formålet med grønbogen er at præsentere de vigtigste spørgsmål, der opstår i forbindelse med indførelsen af den fælles valuta, således at de åbent kan diskuteres og blive bedre forstået. På denne måde er den et svar på det oplysningsbehov, som nogle aktører i den private sektor ofte har gjort opmærksom på for at få Kommissionen til at gøre mest muligt for at afklare de praktiske foranstaltninger i forbindelse med indførelsen af den fælles valuta.

18. *For det tredje definerer grønbogen nogle mulige veje for at fremme offentlighedens accept af overgangen til den fælles valuta.* I fjerde del beskrives den oplysningskampagne, der er nødvendig for at vise de europæiske borgere fordelene ved den fælles valuta og for at forberede alle til de praktiske foranstaltninger i forbindelse med indførelsen af ECU. Hvis de foreslåede tekniske foranstaltninger vedtages i rette tid, skulle det sikre en ordnet og gnidningsløs overgang. En hensigtsmæssig forberedelse vil bidrage til at fjerne den tvivl, der måtte findes, særlig i de medlemsstater, hvor den nationale valutas nuværende styrke gør det vanskeligere at acceptere overgangen. Tilslutning fra alle er en væsentlig forudsætning for at gøre den monetære union til en succes.

Ovennævnte formål bestemmer strukturen i grønbogen:

Første del:	Overgangsscenariet
Anden del:	De forskellige aktørers rolle
Tredje del:	De retlige rammer for ECU'en
Fjerde del:	Oplysning.

Første del - Overgangsscenariet

Kapitel I

Kriterier for valg af scenario

19. Ifølge traktaten skal der ske en "hurtig" indførelse af ECU'en som fælles valuta, når den tredje fase i opbygningen af den monetære union indledes, det vil sige, når omregningskurserne er fastlåst uigenkaldeligt, og ECU'en er blevet en selvstændig valuta.

Med udgangspunkt heri har Kommissionen udformet et referencescenario, der opfylder de tre kriterier, der skønnes at være af afgørende betydning for valget af scenario, nemlig 1) gennemførlighed, 2) overholdelse af retsreglerne og processens troværdighed samt 3) enkelthed, fleksibilitet og lave omkostninger.

Afsnit 1

Gennemførlighed

20. I mange henseender vil man opnå den mest tilfredsstillende overgang, hvis alle sektorer går over til den fælles valuta samtidig ved indledningen af tredje fase. Denne tilgang kaldes det umiddelbare "big bang".

Det er imidlertid nu blevet klart, at denne løsning skaber uoverstigelige problemer. Traktatens fædre har i en vis udstrækning forudset dette, idet de i forbindelse med overgangen har valgt ordet "hurtig" og ikke "umiddelbar". Der er tale om to typer problemer:

- *Overgangen kræver forberedelse.* Overgangen til den fælles valuta vil påvirke dagligdagen for flere hundrede millioner forbrugere og borgere, titusindvis af virksomheder, specielt med hensyn til deres regnskabssystemer (se anden del) og alle offentlige forvaltninger, enten økonomisk eller på anden måde. Erfaringen viser, at man i god tid før overgangen skal lancere en omfattende oplysnings-kampagne, der skal løbe over flere år, hvis overgangen skal blive en succes (se fjerde del).

- *Tekniske forandringer kræver tid.* EMI mener på nuværende tidspunkt, at pengesedlerne først vil være færdigproduceret tre år efter, at deres tekniske

karakteristika er fastlagt. Møntfremstillingen må ifølge de ansvarlige direktører forventes at tage lige så lang tid.

Det er også anført, at en periode på flere år vil være nødvendig for bankerne til at tilpasse deres styrings- og informationssystemer og for automatproducenterne til at omstille deres automater.

Det er nu almindeligt accepteret, at de nødvendige forberedelser ikke kan sættes i gang, før Rådet har besluttet at gå over til ØMU. Den fælles valuta kan derfor ikke indføres i fuldt omfang på førstedagen af tredje fase.

Afsnit 2

Overholdelse af traktaten og processens troværdighed

21. Da der i traktaten direkte henvises til ECU'en som en selvstændig valuta og til en hurtig indførelse af den fælles valuta, skal et tilstrækkeligt stort antal aktiviteter efter Kommissionens opfattelse gennemføres ved brug af den fælles valuta allerede ved indledningen af tredje fase.

Denne holdning afspejler også den holdning, der er fremherskende blandt aktørerne på finansmarkederne, der mener, at myndighedernes politiske vilje skal omsættes til beslutninger, der skal ledsage den uigenkaldelige fastlåsning af valutakurserne. Kommissionen mener derfor,

- at den Europæiske Centralbank og det Europæiske System af Centralbanker skal føre pengepolitik og valutakurspolitik i en fælles valuta, og

- at regeringerne under hensyntagen til de tekniske begrænsninger på markedet hurtigst muligt skal omlægge de offentlige gældsudstedelser til den fælles valuta.

Disse to trin afspejler tydeligvis balancen mellem de monetære og økonomiske bestemmelser i traktaten. De udgør komplementerende signaler, der skal vise de politiske og monetære myndigheders fælles beslutsomhed. Hvis et af trinene manglede, kunne der sættes spørgsmålstegn ved processens troværdighed.

En af konsekvenserne kunne blive, at investorerne stærkt ville foretrække værdipapirer i de valutaer, der før indførelsen af den monetære union i særlig grad havde ry for at være stabile, selv om der ville være indtruffet en ny situation, hvor valutakurserne var fastlåst uigenkaldeligt, og genfinansieringsvilkårene var de samme. En sådan udvikling kunne få konsekvenser for både kursernes indbyrdes udvikling på lang sigt og de finansielle centres indbyrdes position inden for den monetære union.

Afsnit 3

Enkelthed, fleksibilitet og lave omkostninger

22. Man må ikke løse de tekniske problemer i forbindelse med overgangen til den fælles valuta ved at skabe meningsløse, uforståelige og dyre komplikationer for borgerne, forbrugerne og virksomhederne. Erfaringen viser, at et positivt udfald bedst opnås ved at vælge en proces, som et flertal finder enkel og klar.

Det betyder primært, at omlægninger af de forskellige betalingsformer (sedler og mønter, checks, kort, overførsler, betalingsordrer) skal ske i ro og orden samt på en enkel måde.

Kravet om enkelthed må imidlertid ikke føre til rigorisme. Der er brug for fleksibilitet, f.eks.

- *når en kategori af valutabrugere er meget uensartet.* Det gælder især for virksomheder. De fleste ønsker sikkert at tilpasse sig den fælles valuta gradvist, men dem, der er stærkt involveret i EU-intern handel, vil nok finde det fordelagtigt at omlægge deres finansstyring på et tidligt tidspunkt i processen. Nogle internationale koncerner anvender allerede i dag ECU-kurven som intern måleenhed.

- *når det er muligt og ønskeligt at lade konkurrencen og markedskræfterne få frit spil,* især med hensyn til de tjenesteydelser, som bankerne vil tilbyde deres private kunder inden den generelle omlægning.

Afsnit 4

Andre scenarier

23. Der er blevet fremlagt andre scenarier end det nedenfor anførte, men de opfylder efter Kommissionens mening ikke i samme grad ovennævnte kriterier. Et generelt og rent efterspørgselsstyret scenario ville f.eks. medføre større kompleksitet og højere omkostninger, især for banksektoren.

24. En gradvis overgang har imidlertid de fleste af de fordele, der er ved et umiddelbart "big bang", især med hensyn til enkeltheds- og omkostningskriterierne. Alle aktører og banker, selv de mindste, ville blive stillet lige, og enhver form for dualt regnskabssystem ville være udelukket. Det er nogle af grundene til, at et sådant scenario foretrækkes i mange forskellige kredse og stadig diskuteres.

Der kan imidlertid fremsættes en række kommentarer til dette scenario:

- Det er ikke a priori i overensstemmelse med traktatens bestemmelser, som taler om en hurtig indførelse af ECU'en.

- Det sikrer ikke, at den troværdighed, der er forbundet med en udbredt brug af ECU'en inden for bank- og finanssektor, skabes lige fra begyndelsen.

- Det medfører, at spørgsmål vedrørende offentlighedens accept af og fortrolighed med den fælles valuta udskydes.

Selv om der er andre løsningsmuligheder, har Kommissionen som følge heraf valgt på dette trin at fokusere på ét bestemt referencescenario, der efter Kommissionens mening bedst opfylder ovennævnte kriterier.

Kapitel II

Et referencescenario for overgangen til den fælles valuta

25. Kommissionen fremlægger i dette kapitel et referencescenario til debat og uddybning. Overgangsscenariet er et afgørende element i de praktiske foranstaltninger vedrørende overgangen til den fælles valuta. Det skal give aktørerne den sikkerhed, de har brug for, når de skal træffe de investeringsbeslutninger, der er så afgørende for en gnidningsløs overgang. Kommissionen ønsker ikke at vælge en rigorøs løsning, men at finde den mest passende tilgang i samarbejde med de interesserede parter og i overensstemmelse med deres beføjelser.

Overgangen skal være så *kort* som mulig for at reducere risikoen for, at der opstår forvirring, hvilket i givet fald vil svække processens troværdighed og mindske aktørernes beslutsomhed med hensyn til at gennemføre processen. Overgangen skal ske i nøje definerede *faser*, hvor der i hver enkelt fase skal ske betydelige fremskridt. Under overgangen skal man minimere omkostningerne ved at undgå ordninger, der kræver omkostningstunge overgangsforanstaltninger, som hurtigt bliver overflødige. Endelig skal overgangen vække *tillid* i offentligheden og give den enkelte mulighed for at blive fortrolig med den fælles valuta.

26. Der foreslås et trefaset referencescenario i overensstemmelse med traktatens bogstav, ånd og logik:

- Lanceringen af Den Økonomiske og Monetære Union (**FASE A**)

- Det faktiske ikrafttrædelsestidspunkt for ØMU og etableringen af en kritisk masse af aktiviteter i ECU (**FASE B**)

- Den endelig overgang til den fælles valuta (**FASE C**).

Det vil være lettere at sikre en gnidningsløs overgang, hvis de foranstaltninger, der gælder for de enkelte faser, om muligt træffes forud for planen. Med henblik på at overbevise forskellige valutabrugere om, at ØMU er nært forestående, skal de involverede offentlige myndigheder (Rådet, Kommissionen, Det Europæiske Monetære Institut/Den Europæiske Centralbank, medlemsstaterne) hurtigst muligt udsende helt klare signaler herom.

Afsnit 1

FASE A: Lanceringen af Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU)

27. Starten på **FASE A** er kendetegnet ved Rådets beslutning om at gå over til den monetære union i overensstemmelse med proceduren i traktaten (artikel 109J og 109L). Formålet med denne fase er at træffe de nødvendige beslutninger og foranstaltninger med henblik på at gå over til ØMU i **FASE B**. Det mest betydningsfulde element er oprettelsen af Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB), Den Europæiske Centralbank (ECB) og udnævnelsen af ECB's direktion. ESCB/ECB skal i samarbejde med banker og finansieringsinstitutter begynde at indføre de operationelle instrumenter, der er nødvendige, hvis man skal kunne føre penge- og valutakurspolitik i ECU lige fra begyndelsen af den efterfølgende fase. Ifølge foreliggende skøn skulle disse forberedelser kunne afsluttes inden for en periode på højst tolv måneder, hvormed varigheden af **FASE A** er fastlagt.

28. For at sætte uigenkaldeligt skub i processen skal Rådet som en del af beslutningen om at gå over til den monetære union fastsætte, hvornår den fælles valuta skal være indført i fuldt omfang (senest fire år efter starten på **FASE A**).

29. Kommissionen mener desuden, at følgende foranstaltninger skal træffes ved begyndelsen af **FASE A**:

- Den **retlige ramme** for indførelsen af den fælles valuta ved starten på **FASE B** skal opbygges og omfatte betingelserne for at anvende den nye valuta i forskellige sektorer, dens forhold til nationale valutaer, kontinuiteten i kontraktforhold og retlige forpligtelser samt bestemmelser, der skal gør det muligt for finans- og skattemyndigheder at kræve visse betalinger foretaget i ECU lige fra starten på **FASE B**.
- **De særlige kendetegn ved og tekniske specifikationer for sedler og mønter** skal fastlægges, således at automater og informationssystemer kan tilpasses

ECU'en. **Beslutningen om at igangsætte produktionen af ECU-sedler og -mønter** skal træffes af de ansvarlige myndigheder.

- Der skal etableres en **national styringsstruktur** til overvågning af overgangen til den fælles valuta. Heri indgår alle involverede valutabrugere (regeringen, centralbanken, den private sektor, forbrugerne). Der fastlægges i den forbindelse en **handlingsplan** for, hvordan den offentlige administration tilpasses på nationalt og lokalt plan. Der skal på EU-plan foretages en eller anden form for koordinering.

- Der skal i alle medlemsstater udarbejdes en **omstillingsplan** for bank- og finanssektoren, hvori det fastlægges, hvor hurtigt og i hvilket omfang sektoren skal foretage den tekniske tilpasning. Det skal i en sådan plan specificeres, hvilke tekniske foranstaltninger der er nødvendige for at sikre en gnidningsløs omstilling (kapitalmarkederne og deres infrastruktur - notering, afregning, levering, registrering - erhvervsbetalingssystemer).

Denne pakke af foranstaltninger bør udformes på forhånd, og nogle af foranstaltningerne bør ganske givet vedtages i god tid før starten på **FASE A**. I denne fase skal de private aktører på frivilligt grundlag fortsat træffe deres egne forberedelser til overgangen til den fælles valuta.

Afsnit 2

FASE B: Det faktiske ikrafttrædelsestidspunkt for ØMU og etableringen af en kritisk masse af aktiviteter i ECU

30. I henhold til traktaten kendetegnes starten på **FASE B** ved, at Rådet fastlåser omregningskurserne for de deltagende valutaer, og at ESCB overtager ansvaret for den fælles monetære politik. ECU'en ophører med at være defineret som en kurv af valutaer og bliver en selvstændig valuta. De nationale valutaer kan erstatte ECU'en i fuldt omfang og er dermed forskellige benævnelser for den fælles valuta. Fastlåsningen af omregningskurserne påvirker ikke i sig selv ECU'ens værdi. Kurv-ECU'ens omregningskurs over for ECU'en som selvstændig valuta er 1:1. De officielle valutamarkeder for de deltagende nationale valutaer forsvinder fuldstændigt.

31. Denne fase markerer, at ØMU's tredje fase er indledt, og bør ikke vare mere end højst 3 år. For at styrke ØMU's troværdighed og understrege dens uigenkaldelige karakter

er det efter Kommissionens opfattelse vigtigt at sætte fart på indførelsen af den fælles valuta ved umiddelbart at fastlægge en kritisk masse af aktiviteter i ECU. Denne kritiske masse vil blive skabt ved, at man i bank- og finanssektoren foretager en første omstilling, hvorefter man inden for de følgende højst tre år skal afslutte omstillingen af de resterende transaktioner og systemer.

32. Definitionen af den kritiske masse af ECU-aktiviteter skal præciseres i de kommende måneder i samarbejde med banksektoren og EMI, der som institution har ansvaret for at udforme rammen for den monetære politik. Kommissionen ser imidlertid gerne, at definitionen bliver så bred som muligt og kommer til at omfatte penge- og valutakurspolitik, interbank-, penge-, kapital- og valutamarkederne samt nye offentlige gældsudstedelser og erhvervsbetalingssystemer:

- *Penge- og valutakurspolitikken i ECU*: Kommissionen mener, at den fælles monetære politik lige fra begyndelsen af denne fase skal fastlægges og gennemføres i den fælles valuta. ESCB skal gennemføre alle transaktioner med aktører, der indgår i den monetære politik (nationale centralbanker, banker), i ECU. Det kommer til at berøre alle instrumenter i tilknytning til den monetære politik, dvs. refinansiering, markedsoperationer og mere generelt korte transaktioner. ESCB skal på tilsvarende måde udelukkende gennemføre transaktioner over for tredjelandes valutaer (dollar, yen) i ECU. Afregningen af pengetransaktioner vil ske via TARGET-systemet for realtidserhvervsbetalinger[2], som EMI vil sørge for at gøre operationelt inden udgangen af 1996.

- *Nye offentlige gældsudstedelser*: Nye gældsudstedelser i den offentlige sektor skal lige fra begyndelsen af **FASE B** denomineres i ECU i det omfang, det er teknisk muligt. De udstedelser, som det vil være mest hensigtsmæssigt at denominere i ECU, er dem, der er rettet til institutionelle investorer eller forfalder efter starten på **FASE C**. Private udstedere kan vælge at følge en tilsvarende fremgangsmåde.

- *Interbank-, penge-, kapital- og valutamarkederne*: En globalisering medfører, at alle markeder, der påvirkes af den fælles monetære politik, skal kunne arbejde i ECU lige fra starten på **FASE B**. Denne omstilling omfatter primært skatkammerbeviser, obligationer og heraf afledte instrumenter. Alle aktører på disse markeder (banker, investeringsselskaber, forsikringsselskaber, institutionelle investorer, mellemmænd) skal arbejde i ECU ligesom de dermed forbundne markedssystemer (notering, afregning, levering, registrering).

---

[2] Se anden del, kapitel 1, afsnit 2.

- *Bruttoafregningssystemerne*: TARGET og ECU Bank Association's private system vil kunne behandle store betalinger i ECU.

33. Etableringen af en kritisk masse af aktiviteter i ECU vil få mange forskellige konsekvenser for de større grupper valutabrugere. Man vil fortsat anvende de nationale valutaer i forholdet mellem bankerne og de fleste af deres kunder (virksomheder, forbrugere). En hvilken som helst privat aktør kan imidlertid frit beslutte at foregribe overgangen til den fælles valuta.

34. *Bankers og finansieringsinstitutters* overgang til den fælles valuta sker via en fælles penge- og valutakurspolitik, markedstransaktioner og de dermed forbundne afregningssystemer. Den kritiske masse omfatter primært veldefinerede og homogene markedsaktiviteter, som let kan identificeres og behandles efter uafhængige procedurer.

De andre informations- og styringssystemer skal lægges om i **FASE B** i overensstemmelse med **omstillingsplanen**. Der skal i den forbindelse anvendes en decentraliseret tilgang, der koordineres af de ansvarlige myndigheder. Inden for detailbankvirksomhed vil omstillingen først finde sted, efter at de nationale betalingssystemer er blevet tilpasset, hvilket skyldes karakteren af de pågældende transaktioner, der er meget omfattende i antal, men ikke i værdi.

35. *De offentlige forvaltninger* vil i overensstemmelse med den **handlingsplan**, som er vedtaget i den **nationale styringsstruktur** under den foregående fase, spille en ledende rolle i **FASE B**. Det skal være muligt at betale visse skatter i ECU. Mere generelt kan større offentlige udgifter på et så tidligt tidspunkt som muligt denomineres og om muligt betales i ECU, ligesom statsbudgettet kan forelægges i ECU. Desuden skal de offentlige forvaltninger indlede en informationskampagne.

36. Andre *private virksomheder* end bankerne kan om muligt gennemføre nogle af deres transaktioner i ECU. Virksomheder, der er stærkt involveret i international handel, kan i **FASE B** måske med fordel helt eller delvis lægge deres transaktioner over i ECU. Andre virksomheder vil måske være mindre tilbøjelige til at foregribe overgangen til den fælles valuta.

37. *Forbrugerne* vil i **FASE B** fortsat anvende deres nationale valuta, idet der kun i begrænset omfang vil være ECU-denominerede betalingsmidler til rådighed. Konkurrencen og den offentlige efterspørgsel vil imidlertid måske få nogle af de private aktører til at introducere en række tjenesteydelser i ECU. Denne udvikling er dog betinget af, at de

tilsvarende betalingssystemer omlægges til ECU. Mere generelt vil både offentlige og private initiativer systematisk øge offentlighedens kendskab til ECU'en, f.eks. ved dobbelt prismærkning.

Afsnit 3

FASE C: Den endelige overgang til den fælles valuta

38. Denne fase skal bebudes, når ØMU lanceres (ved begyndelsen af **FASE A**), men kan som sådan godt påbegyndes inden det oprindeligt fastlagte tidspunkt, hvis stats- og regeringscheferne træffer beslutning herom på et møde i Det Europæiske Råd. Fasen vil vare så længe, som det tager at gennemføre den fysiske udskiftning af de nationale sedler og mønter, dvs. flere uger. Fasen markerer afslutningen på indførelsen af den fælles valuta og omfatter følgende elementer:

- Sedler og mønter udskiftes
- ECU er det eneste lovlige betalingsmiddel
- Omstillingen af bankerne og det finansielle system afsluttes: alle betalingsmidler (overførsler, checks, kort) omlægges til ECU sammen med de indenlandske afregningssystemer
- Den private ikke-bank-sektor gennemfører transaktioner i ECU.

39. Denne omlægning skal planlægges omhyggeligt. I en række tilfælde (kasse-apparater, billetmaskiner og salgsautomater) vil forberedelserne starte lang tid i forvejen, nemlig lige så snart der foreligger oplysninger om de tekniske specifikationer for sedler og mønter, så både software og hardware kan tilpasses rettidigt. Den endelige overgang til ECU kan gennemføres på et par uger, så man kan undgå de komplikationer, der er forbundet med en længere periode med to valutaer i omløb. De gamle nationale valutaer kan omveksles gratis af de nationale centralbanker i den periode, der er foreskrevet i de enkelte landes lovgivning.

40. Da der er tale om en uhyre stor begivenhed uden sidestykke i historien, er det efter Kommissionens mening ikke på forhånd for meget at regne med, at der vil gå højst fire år fra det tidspunkt, hvor beslutningen om at gå over til ØMU (**FASE A**) træffes, til det tidspunkt, hvor den endelige overgang til ECU'en (**FASE C**) har fundet sted. Denne

periode vil formodentlig blive kortere. Processens varighed dikteres primært af behovet for at forberede offentligheden på ECU'ens indførelse samt af de tekniske krav (den tid, som bankerne skal bruge til at træffe de nødvendige foranstaltninger, og den tid, det tager at producere ECU-sedler og -mønter).

41. Det er vanskeligt at forudsige, hvor lang tid det vil tage at gøre offentligheden fortrolig med ECU'en og gennemføre alle de nødvendige tekniske forberedelser. Hvis myndighederne imidlertid er villige til at træffe forberedelser inden starten på **FASE A**, og hvis den kritiske masse er tilstrækkelig stor, kan **FASE B** dog nok forkortes. Kommissionen foreslår derfor, at de perioder, der fastsættes i referencescenariet, skal betragtes som maksimumsperioder, og de datoer, som Rådet fastsætter, skal betragtes som skæringsdatoer.

42. Det arbejde, der under Cees Maas' ledelse er foretaget i gruppen af uafhængige eksperter, har været af stor nytte ved udarbejdelsen af denne grønbog. Gruppen har foreslået en betydeligt kortere perioden, nemlig blot et år fra den faktiske start på ØMU til den endelige overgang til den fælles valuta i stedet for en periode på højst tre år, som Kommissionen har foreslået. Det scenario, som gruppen af uafhængige eksperter har opstillet, kan kun anvendes, hvis 1. januar 1999 - som gruppen selv ville foretrække - vælges som startdato for ØMU. Hvis ØMU imidlertid starter på et tidligere tidspunkt, f.eks. i 1997 eller 1998, vil der være behov for en betydelig længere overgangsperiode, idet forberedelserne vil være betydeligt mindre fremskredne. Forskellene mellem de to forslag vil i så fald blive mere udflydende.

INDFØRELSE AF EN FÆLLES VALUTA/HANDLINGSFORLØB

FASE A Lanceringen af ØMU	**FASE B** Starten på ØMU	**FASE C** Den fælles valuta indføres endeligt
I begyndelsen af fasen: Liste over deltagende medlemsstater Datoen for starten på ØMU meddeles (eller bekræftes) Skæringsdato for den endelige overgang til den fælles valuta Oprettelse af ESCB og ECB Produktionen af sedler og mønter indledes *I løbet af fasen:* Fremskyndelse af forberedelser og gennemførelse af foranstaltninger, som om muligt er fastlagt på forhånd: Retsgrundlaget Den nationale styringsstruktur Omstillingsplan for bank- og finanssektoren	*I begyndelsen af fasen:* Fastlåsning af omregningskurser ECU'en bliver en selvstændig valuta Penge- og valutakurspolitik i ECU Interbank-, penge-, kapital- og valutamarkeder i ECU Nye offentlige gældsudstedelser i ECU Tilsvarende erhvervsbetalingssystemer i ECU *I løbet af fasen:* Banker og finansieringsinstitutter fortsætter omstillingen Andre offentlige og private aktører end banker fortsætter om muligt omstillingen	*I begyndelsen af fasen:* ECU-sedler og -mønter indføres Bankerne har afsluttet omstillingen (massebetalingssystemer) Sedler og mønter denomineret i nationale valutaer trækkes væk fra markedet Offentlige og private aktører afslutter omstillingen ECU som eneste lovlige betalingsmiddel
Højst et år	Højst tre år	Flere uger

Anden del - De forskellige aktørers rolle

Kapitel I

Bank- og finanssektoren

43. I dette kapitel behandles først hovedtrækkene i de nye monetære rammer for bankernes og finansieringsinstitutternes virksomhed under referencescenariets **FASE B**.

Derpå redegøres der for de tilpasninger, som banker og andre finansieringsinstitutter skal foretage i deres administrations- og behandlingsmetoder, samt de nødvendige ændringer i betalingssystemerne. Desuden gennemgås følgerne for kapitalmarkederne.

Der er taget hensyn til det arbejde, som EMI, EF-Bankforeningen, AUME, EBA og andre bankforeninger har udført på disse områder. Det samme gælder naturligvis de rapporter, der er udarbejdet af Kommissionens arbejdsgruppe ledet af Cees Maas.

Afsnit 1

Banksektoren

44. Banksektoren er af væsentlig betydning for indførelsen af ECU som fælles valuta. Årsagen hertil er enkel. I forhold til pengesedler og mønter, udstedt af de pengepolitiske myndigheder, tegner indskud på foliokonti i bankerne sig for en langt større pengemængde. Mens sedler og mønter er let anvendelige som betalingsmiddel mellem privatpersoner, har den voksende automatisering af de forskellige typer banktransaktioner (indskud, lån, valuta, værdipapirer osv.) og af betalinger med checks, bankkort og andre overførsler fået bankerne til at indføre stadig mere avancerede datamatiserede behandlings- og betalingssystemer. Når de nationale valutaer afløses af ECU, betyder det, at bankerne må tilpasse hvert af disse systemer til anvendelsen af ECU. Denne tilpasning bør ske ved en samordnet fremgangsmåde for de enkelte finansielle sektorer.

Ved at tilpasse deres edb-systemer til ECU og samtidig modernisere dem vil bankerne have en fordelagtig udgangsposition, når det gælder konkurrencen på de internationale penge-, kapital- og valutamarkeder i ECU, hvor vækstpotentiellet vil være betydeligt.

45. De europæiske bankforeninger har bemærket, at bankerne er indstillet på at foretage de nødvendige tilpasninger, men er tilbageholdende med at foretage større investeringer uden at have sikkerhed for tidsplanen for den definitive overgang til ØMU, scenariet for indførelsen af ECU og iværksættelsen af de lovgivningsmæssige støtteforanstaltninger.

Det er formålet med den foreliggende grønbog at fjerne denne usikkerhed.

Bankerne og de nye monetære rammer

46. Efter traktaten vil ECU blive en selvstændig valuta fra begyndelsen af **FASE B**. Indtil den anvendes som ØMU's fælles valuta, vil de deltagende valutaer fortsat eksistere, og denne situation har monetære, juridiske og tekniske konsekvenser for bankerne.

47. *Monetære aspekter:* De deltagende valutaer og ECU bliver indbyrdes substituerbare, så snart omregningskurserne er blevet uigenkaldeligt fastlåst. De vil ikke længere være særskilte valutaer, men forskellige udtryk for en og samme monetære realitet. De nationale valutaer bliver derfor forskellige denomineringer af ECU.

For bankerne betyder dette følgende:

- Ved anvendelsen af uigenkaldeligt fastlåste omregningskurser, vil alle bankindskud i en given national denominering få tilsvarende fastlåste værdier i ECU og i hver af de andre nationale denomineringer;

- banksystemets pengeskabelse i en given denominering bør fortsat kunne ske, uden valutarisiko, på grundlag af aktiver i andre denomineringer, i betragtning af de uigenkaldeligt fastlåste omregningskurser. Som denomineringer vil de ikke længere kunne veksles til hinanden på valutamarkederne, men konverteres ved en simpel beregning, idet bankkassereren erstatter valutahandleren;

- da pengemængdens forskellige komponenter i ØMU er af ensartet beskaffenhed, kan ESCB principielt bruge hver enkelt denominering eller alle denomineringer samtidig, når det skal føre sin fælles monetære politik.

48. *Juridiske aspekter*: Ud fra et juridisk synspunkt vil de enkelte nationale valutaer fortsat eksistere, så længe den nationale monetære lovgivning udpeger den som landets valuta, dvs. indtil den rent faktisk erstattes af ECU (jf. tredje del). I betragtning af ECU's fremtidige rolle som fælles valuta bør hver af de deltagende medlemsstater fra indledningen af **FASE B** give den status som lovligt betalingsmiddel, dvs. tillade borgerne at anvende den på samme vilkår som national valuta.

Desuden skal bankerne have sikkerhed for, at de retmæssigt kan betragte de deltagende valutaer og ECU som forskellige denomineringer i stedet for særskilte valutaer. Hvis bankernes passiver i den nationale denominering, dækket af tilsvarende aktiver i ECU, ikke udgør en åben valutaposition i monetære termer, bør de derfor heller ikke udgøre en åben position i regnskabsmæssige eller tilsynsmæssige termer. ESCB skal sikre bankerne, at der til enhver tid er fuld konvertibilitet mellem de nationale denomineringer og ECU til de uigenkaldeligt fastlåste omregningskurser.

49. *Tekniske aspekter*: For at ECU i praksis kan behandles på lige fod med de enkelte nationale denomineringer inden for en nyoprettet ØMU, skal bankerne tilpasse deres informations- og behandlingssystemer, således at de kan foretage de nødvendige ændringer.

Bankerne og referencescenariet

50. Selv om omfanget af det forberedende arbejde for øjeblikket varierer fra bank til en bank og fra land til land, bør tidsplanen give banksektoren som helhed mulighed for at gennemføre referencescenariet, der i begyndelsen indebærer en større omstilling af banksektoren.

Monetær politik i ECU

51. Omstillingen i banksektoren vil blive indledt med ESCB's monetære politik i ECU, der indebærer, at bankernes transaktioner med ESCB skal foregå i ECU. Det bør sikres, at alle banker, uanset størrelse, har lige adgang til ESCB.

ESCB skal med de instrumenter, det har til rådighed, indskyde likviditet i eller fjerne likviditet fra banksystemet med henblik på at forøge eller reducere denne sektors pengeskabelse og på at påvirke den korte rente.

Ved at vælge ECU anvender ESCB en enkelt "denominering" til to formål, nemlig til fastlæggelse og gennemførelse af sin monetære politik. På denne måde sikres der fuld

gennemsigtighed og konsekvens inden for ØMU samt fuldstændig neutralitet over for de nationale denomineringer.

52. ECB's valg af ECU betyder, at bankerne vil være forpligtede til at åbne ECU-konti hos den via de nationale centralbanker. Disse konti vil derefter blive krediteret/debiteret i overensstemmelse med den førte monetære politik - tilførsel eller inddragelse af ECU-denomineret likviditet.

Hvis anvendelsen af ECU blev begrænset til transaktioner mellem ESCB og de enkelte banker, ville sidstnævnte skulle omsætte disse transaktioner til deres nationale denominering - til den uigenkaldeligt fastlåste omregningskurs - og anvende den under denne denominering ved alle deres markedstransaktioner. Herved ville ECU næsten ikke komme til at optræde på markederne overhovedet.

Et ECU-interbankmarked

53. Hvis processens troværdighed skal garanteres ved skabelse af en kritisk masse af ECU-aktiviteter, vil det betyde, at anvendelsen af ECU skal udvides til at omfatte interbankmarkedet. Det er på dette marked, at der lånes (låntagning/långivning) likviditet med standardiserede forfaldstidspunkter mellem bankerne. Fra starten af **FASE B** vil de forskellige nationale interbankmarkeder smelte sammen til et, da omregningskurserne vil være blevet uigenkaldeligt fastlåst, og TARGET-systemet vil være disponibelt[3]. Af hensyn til gennemsigtigheden og den driftsmæssige forenkling bør bankerne anvende en fælles "denominering", nemlig ECU, som især vil være af stor betydning for at sikre, at den korte rente på dette marked er ensartet, således at de finansielle centre garanteres ensartede vilkår.

54. For bankerne vil dette indebære, at deres kassebeholdninger administreres i ECU. En banks finansafdeling er det sted, hvor dens øvrige afdelingers overskudslikviditet samles, og hvorfra disse afdelinger skaffer de midler, de har brug for. En banks udbuds- eller efterspørgselssituation på interbankmarkedet for ECU-indskud vil afhænge af balancen mellem disse ind- og udadgående strømme. Hvis en banks andre afdelinger

[3] Jf. afsnit 62 og 63.

fortsat opererer i den nationale denominering, vil en grænseflade for ECU/national denominering mellem dem og finansafdelingen varetage de nødvendige omregnings-transaktioner.

En ECU-valutapolitik

55. En banks finansafdeling forvalter også aktiv- eller passivbevægelser i den nationale valuta som følge af køb eller salg af udenlandsk valuta.

ECU-modværdien til ECB's interventioner i ECU/tredjelandes valutaer inden for rammerne af dens ECU-valutakurspolitik vil helt naturligt indgå i bankernes kassestillinger i ECU. Det er mest sandsynligt, at bankerne følger ESCB's initiativ og udelukkende opererer i ECU på de internationale valutamarkeder. I så fald vil de nationale denomineringer blive fjernet fra valutabørserne, og deres værdi over for dollaren vil derefter blive beregnet på grundlag af ECU-dollarkursen på den ene side og den nationale denominering/ECU-omregningskurs på den anden.

Angivelse i såvel ECU som national valuta

56. I forholdet mellem bankerne og deres kunder vil beløb, der skal udtrykkes i en valuta, systematisk optræde i bankopgørelser i både ECU og national valuta, for at kunderne vænnes til den fremtidige fælles valuta.

Andre tekniske forudsætninger

57. Angivelse i såvel ECU som national valuta vil betyde, at bankerne skal foretage en række tekniske forberedelser. Det samme gælder systemer til præsentation og udskrivning af beløbene (kasseapparater, betalingssoftware osv.), således at de også kan angive priser eller andre værdier i ECU og national valuta.

Disse forberedelser kræver temmelig lang tid. Derfor må der snarest muligt fastlægges EU-regler for følgende:

- akronymet for den fælles valuta i edb-programmer; det vil måske være hensigts-mæssigt at bibeholde akronymet XEU i overensstemmelse med ISO-standarden

- antallet af cifre, som de fremtidige uigenkaldelige omregningskurser skal udtrykkes i;

- metoden til afrunding af de omregnede beløb;

- antallet af decimaler efter kommaet ved prisangivelser.

58. Disse detaljer er af særlig stor betydning for tilpasningen af det elektroniske betalingsudstyr til anvendelse af plastickort (hævekort, kreditkort, forudbetalte kort). Fra indledningen af **FASE B** skal kortterminalerne derfor kunne angive de relevante beløb i national valuta og ECU på de boner, der udstedes. Dette vil bidrage til at gøre detailhandelen og borgerne mere bekendt med den fælles valuta og derefter forenkle den hurtige og fuldstændige overgang til ECU.

På den anden side skal bankerne give kunderne oplysninger om, hvilke virkninger den fælles valuta vil få for deres finansielle transaktioner. De skal sikre, at deres personale er tilstrækkelig uddannet til at klare ændringen.

59. Ifølge referencescenariet skal bankernes endelige overgang til ECU være afsluttet senest ved indledningen af **FASE C** efter de omstillingsplaner, der er aftalt for hvert finansielt center. Omstillingsplanerne kan variere fra det ene land til det andet.

60. ***Kommissionen opfordrer bankerne til at overveje og kommentere referencescenariet og dets tekniske følger inden årets udgang og foreslå, hvorledes dette kunne udmontes i en omstillingsplan for bank- og finanssektoren. Kommissionen er især interesseret i reaktioner vedrørende etablering af en kritisk masse af aktiviteter i ECU ved den monetære unions ikrafttræden og den tid, der er nødvendig til fuld indførelse af den fælles valuta.***

Afsnit 2

Betalingssystemer

61. Betalingssystemerne overfører værdien af den økonomiske aktivitet i samme bank eller mellem flere banker til kundernes konti. Disse systemer er agnostiske; de kræver en teknisk (i modsætning til en økonomisk eller juridisk) virkelighed i form af genkendelige tegn med en generelt accepteret betydning i den situation, hvor de anvendes. I de nationale betalingssystemer udtrykkes alle værdier udelukkende i national valuta, medmindre de ændres, således at der kan anvendes en ny denomineringsenhed. I dag er betalingssystemernes naturlige grænse de nationale valutaer, fordi betalingsinstrumenterne

hovedsagelig er af national art. Ved at afskaffe disse grænser vil indførelsen af den fælles valuta:

- ændre de nationale systemer i retning af etablering af et europæisk betalingsmiddel inden for den monetære union,

- føre til en gradvis forøgelse af de grænseoverskridende betalingsstrømme, der dog fortsat vil være relativt beskedne sammenholdt med de indenlandske markeder,

- forbedre mulighederne for, at de europæiske betalingssystemer, der i dag er meget forskelligartede, vil kunne fungere sammen.

Erhvervsbetalingssystemer

62. ESCB's gennemførelse af en fælles monetær politik i ECU og etableringen af en kritisk masse af aktiviteter i ECU kræver, at der indføres et europæisk realtidsbrutto-afregningssystem (RTGS) for erhvervsbetalinger. TARGET (Transeuropean Automated Real time Gross settlement Express Transfer), der er specielt udformet af EMI, vil være det betalingssystem, der skal anvendes ved gennemførelsen af ESCB's monetære politik i ECU. Dette system vil koble de eksisterende nationale RTGS-systemer til ESCB. Anvendelsen af det vil være obligatorisk for alle betalinger, der er direkte knyttet til gennemførelsen af den fælles monetære politik. Det kan dog også anvendes af private markedsdeltagere til behandling af erhvervsbetalinger. Dette nye betalingssystem, der skal drives af ESCB, skulle forbedre den tekniske effektivitet, reducere systemrisikoen mest muligt og være rentabelt. Som nævnt i EMI's årsberetning for 1994 vil systemets driftsmæssige karakteristika blive fastlagt i løbet af 1995 af EMI i nært samarbejde med EU's centralbanker og andre parter, såsom kreditinstitutterne.

63. TARGET vil ved ØMU's ikrafttræden blive suppleret med ECU-netting- og clearingsystemet inden for ECU Banking Association (EBA). Begge systemer kan anvendes til såvel nationale som grænseoverskridende transaktioner.

Disse systemer er dog kun beregnet for erhvervsbetalinger, der hovedsagelig består af interbanktransaktioner eller store virksomheders finans- og valutatransaktioner. De er ikke beregnet på det store antal transaktioner, der gennemføres af offentligheden og mindre virksomheder.

Massebetalingssystemer

64. Problemet med omregning til ECU er mere kompliceret, når det gælder massebetalingssystemer, fordi de omfatter et langt større antal betalinger fra et langt større antal forskellige kunder. Disse automatiserede massebetalingssystemer kan ikke operere i to valutaer samtidig. Det antages derfor, at bankerne vil vælge at beholde disse betalingssystemer i national valuta indtil den endelige overgang til ECU i **FASE C**. Dette vil have den fordel, at det giver bankerne og betalingssystemerne tilstrækkelig tid til at forberede det, der i virkeligheden er den teknisk set mest udfordrende del af overgangsprocessen, nemlig fuld indførelse af ECU for massebetalinger.

65. Det kan dog være muligt at foregribe **FASE C** i visse lande eller for visse specialiserede massebetalingsinstrumenter, f.eks. betalingskort. Det største problem med anvendelse af ECU i forbindelse med betalingskort er tilpasningen af det elektroniske udstyr på salgsstedet. Men så snart der er fastlagt en række tekniske specifikationer (jf. pkt. 57), kan man forberede en hurtig overgang.

Bankerne vil måske under alle omstændigheder finde det attraktivt at få de foranstaltninger, der kan gennemføres på forhånd, afsluttet så hurtigt som muligt for at frigøre kapacitet til udførelse af de andre opgaver, der foreligger umiddelbart før indledningen af **FASE C**.

Grænseoverskridende aspekter

66. De grænseoverskridende betalinger er ikke blot karakteriseret ved, at der omveksles valutaer, men også at der skiftes fra et betalingssystem til et andet. De nationale betalingssystemers tekniske specifikationer er dog forskellige, hvilket især skyldes historiske forhold. Dette forklarer, hvorfor omkring 60 nationale betalingssystemer i Den Europæiske Union kan være sammenkoblet i deres respektive lande, men ikke kan fungere sammen på tværs af grænserne. Kort sagt kan medlemsstaternes nationale clearingcentre (ACH) ikke kommunikere med hinanden. Derfor skal f.eks. kreditoverførsler mellem medlemsstaterne behandles gennem korrespondentbanker, hvilket er temmelig tid- og omkostningskrævende. Kommissionen fremsatte for nylig et forslag til direktiv om forbedring af de grænseoverskridende betalinger. Det er også vigtigt at fremskynde arbejdet med harmonisering af standarder, procedurer og retsforskrifter for kodificering af de obligatoriske oplysninger, der udveksles i forbindelse med en betaling.

67. Der bør ske to store forbedringer umiddelbart fra indledningen af **FASE B** for de grænseoverskridende betalinger i ØMU:

- *en reduktion af omkostningerne:* Da en ECU-overførsel ikke vil involvere en valutatransaktion, vil forskellen mellem købs- og salgskurs forsvinde sammen med alle eller en del af de tilknyttede vekselgebyrer. For betalinger med kort vil der ske tilsvarende omkostningsbesparelser, da en fast omregningskurs vil blive anvendt i det internationale behandlingscenter for et hvilket som helst kort, der anvendes inden for den monetære union

- *en reduktion af ekspeditionstiden*: Behandlingen af en betaling kan fremskyndes med op til to dage, da den to dages valørdato, der anvendes på valutatransaktioner, også vil forsvinde. Eurocheck-clearingen bør også tilpasses efter de samme retningslinjer.

Alt i alt kan bankkunderne i de deltagende lande forvente betydelige reduktioner i omkostningerne og ekspeditionstiderne for de grænseoverskridende betalinger inden for ØMU, som herved vil nærme sig den effektivitet, der findes på de nationale markeder, ligesom der vil ske en udvikling hen imod det overordnede mål, nemlig et "betalingsområde", der svarer til det indre marked.

68. ***Betalingssystemoperatorer og -brugere opfordres til at overveje og kommentere referencescenariets tekniske følger inden december 1995. På grundlag af disse konsultationer træffer Kommissionen i løbet af 1996 de foranstaltninger, der er nødvendige på fællesskabsplan for en gnidningslos indførelse af den fælles valuta. Desuden mener Kommissionen, at man bør gribe denne enestående chance for at bevæge sig hen imod det overordnede mål, nemlig et "betalingsområde", der svarer til det indre marked. Betalingssystemernes mulighed for at fungere sammen inden for EU bør derfor knyttes til den fælles valuta.***

Kapitalmarkederne

69. Indførelsen af ØMU og den fælles valuta nødvendiggør en tilpasning af kapitalmarkedernes strukturer og driftsmetoder. Foruden denne tilpasning er det også vigtigt at tage hensyn til den virkning, som kapitalmarkederne kan få på etableringen af ØMU.

Kapitalmarkedernes indvirkning på etableringen af ØMU

70. Den forventede markedsadfærd og de faktorer, der kan bidrage til markedets stabilitet, vil være forskellige før og efter ØMU's faktiske ikrafttræden. I betragtning af varigheden af referencescenariets **FASE A** og **B** er det vigtigt, at markedernes stabiliserende adfærd styrkes, således at de kan bidrage til at få ØMU til at fungere gnidningsløst. I denne forbindelse vil processens troværdighed og opfattelsen af dens uigenkaldelighed spille en væsentlig rolle.

71. I **FASE A** kan der forventes en øget stabilitet på valuta- og kapitalmarkederne forud for den uigenkaldelige fastlåsning af valutakurserne (indledning af **FASE B**). Denne stabilitet vil stamme fra den betydelige nominelle konvergens mellem de medlemsstater, der tilslutter sig den fælles valuta, og fra et mere intenst samarbejde om den monetære politik.

Markederne vil normalt betragte disse valutaer som næsten substituerbare, og derfor kan der forventes en stabiliserende markedsadfærd. De vil nemlig udligne de profilmuligheder, der fremover opstår i form af betydelige forskelle mellem sammenlignelige instrumenter, dog afhængigt af likviditetspræmier, forskellige kreditrisici og beskatningsforhold.

72. Der kan dog stadig opstå valutakurspres under visse omstændigheder:

- markederne vil måske afprøve, om beslutningen om at bevæge sig hen imod ØMU's tredje fase er troværdig, og hvis ikke de finder den fuldt troværdig, f.eks. hvis beslutningen er anderledes, end de forventede, med hensyn til tidsplan og/eller deltagerlande, vil de ikke betragte de deltagende valutaer som fuldstændigt substituerbare, og dette kan medføre spændinger mellem de fremtidige deltageres

valutaer. Især i dette tilfælde vil kraftige kursudsving i tredjelandes valutaer (dollar og yen) kunne påvirke de deltagende medlemsstaters valutaer på en uensartet måde og dermed sætte deres indbyrdes valutakursforhold under pres;

- det kan medføre uro i kurserne på valutaer, der ikke deltager, hvis det forventes, at de ikke fortsat vil tilslutte sig den konvergenspolitik og inflationsbekæmpende politik, som de efter traktaten er forpligtede til;

- usikkerhed omkring de omregningskurser, hvortil valutaerne vil blive uigenkaldeligt fastlåst. Så snart den monetære unions ikrafttrædelsestidspunkt er bekendt, vil markedsdeltagerne begynde at gætte sig frem til de endelige omregningskurser og indrette sig derefter. Hvis sådanne ændringer optræder i stor målestok, vil det kunne skubbe valutakurserne langt væk fra de niveauer, som de fundamentale økonomiske forhold gør berettiget;

- endelig kan det ikke udelukkes, at der selv i deltagende medlemsstater vil forekomme uventede chok.

73. Troværdighed er det bedste middel til at lette sådanne pres og er fortrinsvis baseret på den fortsatte opfyldelse af konvergenskriterierne. Troværdigheden vil blive styrket, hvis markederne overbevises om, at der er fuldstændig enighed om alle aspekter i beslutningen om at gå over til ØMU. Denne enighed, der bør fremføres offentligt, kan kun opnås på grundlag af en streng fortolkning af konvergenskriterierne.

Det er op til medlemsstaterne og deres centralbanker sammen med fællesskabsmyndighederne (Rådet, Kommissionen, EMI/ECB) at udvikle den bedste strategi for fremme af markedsstabiliteten.

74. I **FASE B**, hvor der stadig findes nationale valutadenomineringer (indtil **FASE C**), vil markederne måske tvivle på, at ØMU-processen er uigenkaldelig, til trods for den betydelige konvergens mellem deltagerne. Ud fra dette synspunkt må det siges, at jo kortere perioden er mellem den uigenkaldelige fastlåsning af pariteterne og afløsning af de nationale valutadenomineringer med ECU, desto bedre er det. Derfor er det vigtigt, at brugen af ECU opnår en kritisk masse af aktiviteter fra indledningen af **FASE B**. Jo mere de økonomiske aktører anvender ECU i deres transaktioner, desto mere troværdig vil ØMU-processen være. En kritisk masse ved indledningen af **FASE B** vil gøre de økonomiske aktører stærkt engagerede, da en væsentlig del af deres transaktioner vil blive gennemført i ECU.

ØMU's indvirkning på kapitalmarkederne

75. ØMU's indvirkning på kapitalmarkederne vil være forskellig afhængigt af de berørte markeder, dvs. valutamarkedet, lånemarkedet, aktiemarkedet og markedet for derivater.

76. Hvad valutamarkedet for de deltagende valutaer angår, er den største virkning allerede blevet beskrevet: De vil forsvinde.

77. På de deltagende valutaers kapitalmarkeder vil den økonomiske konvergens og afskaffelsen af kursrisikopræmien føre til rentekonvergens hen imod den valuta, der har den laveste rente. Denne bevægelse vil blive foregrebet før **FASE A** og vil fortsætte efter beslutningen om at gå over til ØMU's tredje fase. Priserne vil blive tilpasset på grundlag af kurserne udtrykt i den fælles valuta.

78. Starten på **FASE B** vil ifølge referencescenariet kræve, at markedsdeltagerne gennemfører de tekniske ændringer, der er nødvendige for at indarbejde de nye ECU-forhold i deres systemer og procedurer (notering, clearing og afregning, levering, depot). Disse ændringer skal være gennemført inden afslutningen af **FASE B**. Desuden skal der i **FASE B** gøres bestræbelser på at undgå ustabilitet, uro, forsinkelser og andre tekniske mangler. Dette mål vil bedst kunne nås ved, at alle parter (udstedere, mellemmænd, børser (for værdipapirer og derivater), internationale depositarer af værdipapirer - EUROCLEAR og CEDEL - nationale depositarer af værdipapirer, depositobanker og nyhedsbureauer) går over til ECU (formodentlig alle deltagere samtidig) efter en koordineret fremgangsmåde. Dette bør indgå i de omstillingsplaner, der udarbejdes af hvert land og hvert finansielt center ved indledningen af **FASE A**.

79. Overgangen til ECU vil være billigere og hurtigere for værdipapirmarkederne end for forretningsbankerne, fordi de ikke skal handle direkte med de endelige kunder i detailleddet. Desuden vil værdipapirmarkeder, der er mere teknologiintensive, sandsynligvis gennemføre overgangen hurtigere og billigere end de markeder, der i høj grad er afhængige af papirbaserede systemer. De er i forvejen vant til hurtige ændringer i teknologi og procedurer og har formodentlig selv tilstrækkelig ekspertise til at indarbejde indførelsen af ECU i deres periodiske teknologitilpasninger.

80. På de børser, hvor de finansielle derivater handles, vil nogle kontrakter forsvinde (kontrakter vedrørende nationale obligationer, lokale interbankrenter og valutatransaktioner inden for ØMU), mens der vil opstå andre. Kontrakter vedrørende aktier (individuelle aktier eller aktieindekser) vil formodentlig få større betydning. Børser, hvor de finansielle derivater handles (finansielle futures og options) forventes at blive mindre

berørt ud fra et teknisk synspunkt end de børser, hvor der handles med aktier og gældsinstrumenter, fordi de allerede er vant til at arbejde under forhold med mange valutaer.

81. *På lånemarkederne* vil der ske følgende: Efterhånden som valutarisikopræmien forsvinder mellem de deltagende valutaer, vil de resterende renteforskelle kun omfatte en kreditrisiko og likviditetspræmie. Da likviditeten på de førende ECU-lånemarkeder er højere, kan der ske en vis reduktion i den likviditetspræmie, der er inkorporeret i de nominelle rentesatser.

Da de forskellige nationale markeder vil blive afløst af et fælles marked, vil det for investorerne betyde, at investeringsbeslutningerne næsten udelukkende afhænger af de eksisterende emissioners kreditvurdering og likviditet.

Den fælles valuta vil skabe et langt større lånemarked, der vil give større muligheder med hensyn til mængde, instrumenter og løbetider. På den anden side drager nogle udstedere fordel af en bedre vurdering med hensyn til låneinstrumenter i national valuta i forhold instrumenter denomineret i udenlandsk valuta. Denne mulighed vil forsvinde, og derfor må de pågældende medlemsstater tilpasse deres gældsstyring.

Metoderne til fordeling af værdipapirer vil måske blive ændret som følge af øget konkurrence mellem bankerne og andre finansielle mellemmænd.

82. For investorer samt private og offentlige udstedere vil overgangen til ØMU's tredje fase betyde lavere driftsomkostninger. Ved at koncentrere sig om en fælles valuta i stedet for om mange forskellige skal de ikke længere afholde valuta- eller inddæknings-omkostninger. Dette vil for mellemmænd betyde, at deres driftsomkostninger reduceres, at konkurrencen forøges, og at gebyrer og provisioner i forbindelse med valutatransaktioner forsvinder.

83. Den offentlige sektors nye gældsudstedelser vil blive denomineret i ECU fra begyndelsen af **FASE B**, i det omfang det er teknisk muligt. Dette vil være et stærkt signal til markedet om, at de offentlige myndigheder er indstillet på at indføre den fælles valuta. ECU-denomineret gældsudstedelse bør dog ikke skabe uro på markedet og bør heller ikke få direkte indvirkning i detailleddet, hvilket vil kræve, at de finansielle institutter foretager yderligere tilpasninger. De emissioner, det ville være mest velegnet at denominere i ECU ved indledningen af **FASE B**, vil derfor være emissioner, der er beregnet på institutionelle investorer, og emissioner, der udløber efter **FASE C**. Private udstedere kan eventuelt beslutte at følge den samme linje.

84. *På aktiemarkederne* vil de indenlandske aktiepapirer blive tilpasset gennem de arbitragejusteringer, der for hvert selskab afspejler den mulige ændring i valuta-engagementerne ved indledningen af **FASE B**. Porteføljе-pleje bør dog blive fælles-skabsdækkende og baseret på en "sektoranalyse" inden for hele ØMU-området i stedet for på en "landeanalyse". Desuden må der forventes en forøgelse i de grænseoverskridende strømme, hvilket medfører en likviditetsforøgelse.

85. Den vigtigste virkning for investorerne vil være reduktionen i de grænseover-skridende transaktionsomkostninger og afskaffelsen af kurssikringsomkostningerne, når der foretages investeringer i udenlandske aktier.

86. Indførelsen af ECU vil anspore virksomheder, hvis nuværende finansielle transaktioner er af national art, til at blive mere aktive i andre medlemsstater. Nogle virksomheder vil eventuelt beslutte at få deres værdipapirer noteret på andre medlemsstaters børser, således at de bliver mere synlige for de lokale investorer og kunder. Dette gælder ikke blot store virksomheder, men også en række små og mellemstore virksomheder, der f.eks. udøver aktiviteter i grænseegne.

87. ***Kommissionen opfordrer banker, kapitalmarkedsdeltagere og betalings-systemoperatører, der vil blive berørt af indførelsen af den fælles valuta, til at overveje de tanker og forslag, der er fremsat i grønbogen. Kommissionen vil gerne have forelagt deres synspunkter og reaktioner inden årets udgang. Brancheforeningerne vil spille en afgørende rolle ved fremlæggelsen af deres konklusioner. Kommissionen foreslår, at medlemsstaterne opretter en institutionel ramme for samordning af de pågældende aktørers virksomhed.***

Kapitel II

De offentlige myndigheder

88. I dette kapitel gennemgås de mange ændringer, som indførelsen af den fælles valuta medfører for de offentlige myndigheder både på fællesskabsniveau og på nationalt niveau. Hvis de offentlige myndigheder opfylder deres lederrolle, vil de kunne optræde som igangsættere og anspore den private sektor til at foretage de nødvendige investeringer. Disse investeringer vil næppe blive foretaget, hvis de offentlige myndigheder forholder sig afventende over for den fælles valuta. Dette kapitel giver ikke en udtømmende liste over de foranstaltninger, der skal gennemføres i de offentlige administrationer. I kapitlet nævnes derimod de væsentligste udfordringer samt fristerne for indførelsen af de retlige og operationelle rammer.

Afsnit 1

Offentlige myndigheder som ledere og igangsættere

89. Da de offentlige myndigheder er en af de største valutabrugere, vil det være nødvendigt med en lang forberedelsesperiode. Hvis de formår at træffe rettidige foranstaltninger, vil det være et klart signal til private brugere om, at ØMU'en er på vej, og at vigtige administrative områder (f.eks. skatteforvaltning og socialforvaltning) vil fungere gnidningsløst i overgangsperioden.

De offentlige myndigheder på fællesskabsniveau, nationalt niveau, regionalt og lokalt niveau står her over for store udfordringer. Overgangen til en fælles valuta kræver, at de gennemfører to typer foranstaltninger:

- erstatter henvisninger til national valuta i lovgivningen og i administrative skrivelser

- indfører ECU i alle budgetmæssige transaktioner.

90. Tidspunktet for overgangen til en fælles valuta kan variere for de forskellige områder af den offentlige forvaltning. Det trefasede scenario, der er skitseret i første del, medfører, at nye offentlige gældspapirer gradvist skal udstedes i den fælles valuta fra begyndelsen af **FASE B**. De fleste valutabrugere vil imidlertid fortsat anvende national valuta, indtil den endelige indførelse af den fælles valuta i **FASE C**. Det må forventes, at mange af de offentlige myndigheders aktiviteter fortsat vil foregå i national valuta, indtil "kunderne" går over til den fælles valuta i **FASE C**.

91. Visse finansielle institutioner og private virksomheder kan imidlertid vælge at lade alle deres interne transaktioner og deres regnskabsføring foregå i ECU allerede i løbet af **FASE B**. Generelt skal disse private aktører kunne opfylde deres juridiske forpligtelser (skattebetaling, overholdelse af forsigtighedsreglerne osv.) i den fælles valuta fra det øjeblik, hvor de anvender den til interne transaktioner. Det betyder, at visse områder af den offentlige forvaltning skal være forberedt på transaktioner i ECU allerede i **FASE B**, hvilket kræver, at der inden da træffes de nødvendige lovgivningsmæssige og administrative foranstaltninger. Anvendelsen af den fælles valuta allerede fra begyndelsen af **FASE B** vil imidlertid kun vedrøre et begrænset antal områder i den offentlige administration og vil kun involvere et forholdsvist lille antal aktører i den private sektor.

Afsnit 2

Fællesskabets institutioner

92. *Ændring af lovteksten:* i ca. 1 600 af Fællesskabets lovtekster findes der henvisninger til en eller flere nationale valutaer. Alle disse referencer skal ændres[4]. På grund af det store antal lovtekster, vil det være ønskeligt at vedtage en "overordnet" forordning, således at så mange af disse henvisninger som muligt automatisk ændres. Det vil være nemmere at ændre Kommissionens retsakter end Rådets, idet disse kræver nationale gennemførelsesbestemmelser. Under alle omstændigheder skal alle lovtekster gennemgås individuelt for at klarlægge, hvilke ændringer der er nødvendige.

---

[4] Eksempler på lovgivning, der kræver sådanne ændringer, er ***selskabsret*** (værdipapirers pålydende værdi). Direktiv 77/91/EØF af 13.12.1976: ***Regnskabsføring*** (regler for omregning til national valuta). Direktiv 78/660/EØF af 25.7.1978: ***Forsikring*** (matchingregler). Direktiv 73/239/EØF af 24.7.1973; 88/357/EØF af 22.6.1988; 92/96/EØF af 10.11.1992; Meddelelse 94C360/08 af 17.12.1994: ***Direktivet om krav til kapitalgrundlag*** (valutaregler). Direktiv 93/6/EØF af 15.3.1993.

93. *Anvendelse af ECU i alle Fællesskabets budgetmæssige aktiviteter* samt de låneaktiviteter, der på nuværende tidspunkt gennemføres i national valuta, bør ske straks ved starten af **FASE B**. Selv om ECU-kurven på nuværende tidspunkt anvendes som regningsenhed i Fællesskabets budget, udregnes indtægter og udgifter helt eller delvis i de nationale valutaer. Dette vanskeliggør projektstyring og giver en vis kursrisiko i forbindelse med gennemførelsen af Fællesskabets budget. En gennemførelse af de nødvendige lovgivningsmæssige ændringer og en reform af den administrative praksis (som f.eks. software, regnskabs- og kontrolsystemer, valutastyring osv.) er en stor logistisk udfordring. Ikke desto mindre vil anvendelsen af en fælles valuta i forbindelse med gennemførelsen af budgettet i høj grad lette administrationen af Fællesskabets politikker.

Selv om der skal gennemføres færre foranstaltninger på fællesskabsniveau end i de nationale offentlige forvaltninger, forestår der imidlertid et omfattende arbejde, og det vil være nødvendigt med en lang indkøringsperiode. Kommissionen har derfor allerede nu nedsat en tværfaglig arbejdsgruppe for at gennemgå følgerne af indførelsen af ECU'en.

Afsnit 3

De nationale offentlige myndigheder

94. *Ændring af lovtekster:* på alle myndighedsniveauer i medlemsstaterne vil det være nødvendigt i lovtekster at ændre henvisninger til national valuta og i stedet for henvise til den fælles valuta. Tidspunktet for disse ændringer kan variere, men det er klart, at en række områder under de offentlige myndigheder skal være klar til at anvende den fælles valuta allerede fra begyndelsen af **FASE B**. De nationale myndigheder skal sikre, at anvendelsen af ECU placeres på lige fod med anvendelsen af national valuta i **FASE B**. De nationale, regionale og lokale myndigheder kan derfor finde det hensigtsmæssigt at vedtage en "overordnet" forordning, således som anbefalet af Kommissionen, der sikrer, at enhver henvisning til national valuta erstattes af en henvisning til den fælles valuta fra begyndelsen af **FASE C**. Det kan være nødvendigt med en særskilt lovgivning i forbindelse med afrundinger, f.eks. skattefradrag og gebyrer for offentlige tjenesteydelser.

95. *Anvendelse af ECU i alle budgetmæssige aktiviteter:* den udfordring, som de offentlige myndigheder står over for, afhænger naturligvis af den aktivitet, der er tale om, samt tidspunktet for overgangen. Efter starten af **FASE B** vil offentlig gældsudstedelse i stadig højere grad foregå i den fælles valuta. De store offentlige udgiftsposter bør ligeledes omlægges til ECU.

96. Endvidere vil en række banker, finansielle institutioner og private virksomheder kunne omlægge deres interne transaktioner til ECU, hvorefter de vil kunne foretage deres finansielle transaktioner med de offentlige myndigheder i den fælles valuta. Dette ville kunne lette anvendelsen af ECU og løse visse problemer, f.eks. af regnskabsmæssig art, der måtte dukke op i overgangsperioden. Sådanne beslutninger bør være klare, definitive og velkendte i god tid før overgangen til **FASE B**. Skattemyndighederne vil som nævnt nedenfor spille en særlig vigtig rolle.

97. Det vil være nødvendigt at foretage store administrative tilpasninger i forbindelse med indførelsen af ECU. Blandt andet skal al software, dokumentation med henvisninger til national valuta og interne regnskaber ændres.

Det største problem vil opstå i forvaltninger, der foretager et stort antal kontante betalinger af små beløb, og som har direkte kontakt med offentligheden. Socialforvaltningerne vil blive særligt berørte, da de har direkte kontakt med udsatte befolkningsgrupper, der vil befinde sig i en vanskelig situation, hvis denne offentlige tjeneste ikke fortsat kan fungere normalt. Det vil ligeledes være nødvendigt at være meget opmærksom på de personlige indkomstskatter og forklare skatteyderne, hvilke praktiske følger overgangen vil få, f.eks. udregning af skattefradrag i ECU.

98. *Skattemyndighederne:* for virksomhederne har skatteordningen i forbindelse med overgangen en meget stor betydning. Skattemyndighederne skal forud for **FASE B** træffe de nødvendige foranstaltninger, hvilket betyder, at forberedelserne skal påbegyndes allerede nu. Nogle af de væsentligste overvejelser, som virksomhederne har i forbindelse med skatteordningen, er følgende:

- *det tidspunkt, fra hvilket selvangivelser kan udarbejdes og betalinger foretages i den fælles valuta.* De nødvendige foranstaltninger i den henseende skal være truffet, når **FASE B** iværksættes. Dette gælder for alle de skatter, som virksomhederne betaler, herunder told, selskabsskat, kildeskat og moms

- *de skattemæssige følger af indførelsen af ECU'en.* Generelt er det sådan, at den fortjeneste, som virksomheder har på aktiver i fremmed valuta, ikke beskattes, før

de pågældende aktiver afhændes. I **FASE B** vil det imidlertid være muligt at konstatere, om investor har haft gevinst eller tab, da man vil kunne foretage en direkte sammenligning mellem kursen på tidspunktet for erhvervelsen og den uigenkaldeligt fastlåste omregningskurs. Spørgsmålet er herefter, om dette udløser skattepligt, således at eventuelle overskud bliver skattepligtige og tab fradragsberettigede

- *behandling af administrative fejl og forsinkelser.* Forskellige former for fejl er en uundgåelig bivirkning af komplicerede skattesystemer. Skattemyndighederne straffer virksomhederne hårdt i tilfælde af fejl og forsinkelser. Indførelsen af en fælles valuta kan øge sådanne tilfælde. Det er nødvendigt, at skattemyndighederne grundigt overvejer de praktiske vanskeligheder, som virksomhederne vil stå over for i overgangsperioden. Det bedste ville være, at de nationale skattemyndigheder træffer forebyggende foranstaltninger, f.eks. i form af en rettidig og klar fremstilling af skattebestemmelserne i forbindelse med overgangen, afholdelse af seminarer og kurser for det personale, der er beskæftiget med regnskab og økonomi generelt, samt bistand til de forskellige repræsentative organisationer (industrisammenslutninger, handelskamre), der yder virksomhederne teknisk bistand

- *de bestemmelser, der skal anvendes, hvis overgangen finder sted midt i et regnskabsår:* Den bedste løsning for virksomhederne og regnskabsafdelingerne ville være at opstille regnskabet i ECU i begyndelsen af regnskabsåret, dvs. at regnskabet for det foregående regnskabsår afsluttes i national valuta, balancen omregnes til den fælles valuta på basis af de faste omregningskurser, og regnskabet for det nye regnskabsår opstilles i ECU. Det vil være nødvendigt, at skattemyndighederne overvejer ordninger for virksomheder, der foretager overgangen i løbet af et regnskabsår. De skal ligeledes overveje, om det vil være muligt med en vis fleksibilitet, således at virksomheder kan omlægge deres regnskaber til den fælles valuta på et tidspunkt, der ligger meget tæt på starten af **FASE C**, uden dog at være nøjagtig det samme tidspunkt.

99. ***Kommissionen mener, at alle niveauer i den offentlige administration bør virke som igangsættere i forbindelse med indførelsen af ECU. Kommissionen foreslår derfor følgende:***

- ***at de øvrige EU-institutioner nedsætter arbejdsgrupper for at undersøge følgerne af indførelsen af ECU'en. Disse arbejdsgrupper kunne blandt andet undersøge behovet for lovgivningsmæssige tiltag og indførelsen af ECU i de budgetmæssige transaktioner***

- ***at de nationale offentlige myndigheder på alle niveauer nedsætter arbejdsgrupper for at undersøge og planlægge de lovgivningsmæssige og administrative foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre en gnidningsløs indførelse af ECU'en. Disse arbejdsgrupper kunne aflægge rapport til Kommissionen i december 1995 med henblik på at arrangere en meningsudveksling om de tekniske problemer***

- ***at de offentlige myndigheder og de offentlige selskaber i så høj grad som muligt angiver priser i både national valuta og i ECU for at vænne offentligheden til brugen af ECU allerede fra begyndelsen af FASE B. Eksempler på en sådan dobbelt prisangivelse kunne være fakturaer for gas, elektricitet og vand, selvangivelser og forskellige former for offentlige gebyrer. Dobbelt prisangivelse vil eventuelt kunne fastholdes et stykke tid efter starten af FASE C og endda efter den endelige inddragelse af nationale sedler og mønter.***

Kapitel III

Virksomheder

100. Dette kapitel omhandler de vigtigste konsekvenser for virksomhederne ved overgangen til den fælles valuta. Behovet for at udvikle strategier for indførelsen af den fælles valuta, især hvorvidt alle eller nogle transaktioner skal gennemføres i ECU under **FASE B**, og hvordan man skal klare den fysiske indførelse af ECU-sedler og -mønter, er behandlet særlig grundigt. Der foretages en gennemgang af konsekvenserne af den fælles valuta for en række vigtige aktivitetsområder (håndtering af kontanter, salg og markedsføring, regnskab, skatter, personale).

Afsnit 1

Fastlæggelse af en overgangsstrategi: en vigtig afgørelse for virksomhederne

Virksomhedernes strategi for indførelsen af den fælles valuta

101. Ved at øge den økonomiske stabilitet og fjerne valutakursrisici og transaktionsomkostninger vil den fælles valuta gøre det lettere til at få det indre marked til at fungere og dermed være en betydelig fordel for virksomhederne. Ikke desto mindre vil den faktiske overgang til ECU stille krav om tilpasning af mange aspekter af den daglige forretningsgang. Virkningerne vil ikke blive de samme for alle virksomheder. De vil afhænge af omfanget af de enkelte firmaers grænseoverskridende aktiviteter, den mængde kontanter, de håndterer i dagligdagen, og deres kontakt med offentligheden. Detailhandlere i de enkelte lande vil naturligvis stå over for andre problemer end multinationale selskaber. Forberedelserne af overgangen kommer til at tage tid og kræve investeringer.

102. Det er derfor vigtigt, at virksomhederne så hurtigt som muligt fastlægger en strategi for indførelsen af den fælles valuta. Hermed kan man sikre passende tidsplaner for gennemførelse af de tekniske forberedelser, der er nødvendige for at sikre en gnidningsløs fortsættelse af den normale forretningsgang. Samtidig vil det give virksomhederne en mulighed for at indarbejde overgangsinvesteringer i deres aktuelle kapitalinvesteringsplaner og dermed sprede omkostningerne over en længere periode. Endelig vil virksomhederne kunne udpege de kommercielle muligheder, der kan ligge i at være tidligt ude med forberedelserne af den fælles valuta.

Det trefasede scenario, der opstilles i første del, betyder, at virksomhederne skal tage to fundamentale strategiske beslutninger:

- om de skal omlægge alle eller en del af det interne regnskab og de interne transaktioner til den fælles valuta i løbet af **FASE B**, eller om de skal foretage en fuldstændig overgang til ECU ved starten af **FASE C**

- om de i **FASE C** skal acceptere nationale pengesedler og mønter (og i givet fald hvor længe), eller om de kun skal acceptere ECU-sedler og -mønter.

Disse beslutninger bliver helt frivillige og stærkt påvirket af markedskræfterne. Virksomhederne får behov for klarhed og vished om overgangsprocessen.

Mulighed for tidlig tilpasning

103. Der kan være mange fordele for virksomhederne ved at foretage alle eller en del af deres interne transaktioner i den fælles valuta inden **FASE C**. Især virksomheder med store likviditetstransaktioner kan have fordel af at gennemføre disse aktiviteter i ECU i stedet for fortsat at bruge forskellige nationale valutaer. En hurtig overgang kan også være praktisk for virksomheder, der handler på tværs af landegrænserne, og som har tilknyttede virksomheder eller datterselskaber i andre deltagende lande. Det kunne f.eks. lette fakturering, overførselsbetalinger og valutastyringen.

Virksomhederne vil imidlertid fortsat skulle bruge de nationale valutaer til visse formål frem til **FASE C**, navnlig kontantforretninger. I disse tilfælde bliver de nødt til at sørge for en grænseflade mellem de dele af deres aktiviteter, der administreres i den fælles valuta, og dem, der fortsat administreres i de nationale valutaer. De bliver samtidig nødt til at indføre passende regnskabs- og kontrolprocedurer, tilpasse software og sikre, at personalet uddannes ordentligt.

Små og mellemstore virksomheder og firmaer, der hovedsagelig opererer på hjemmemarkedet, samt detailhandlere vil formentlig vælge at skifte til den fælles valuta ad én gang ved starten af **FASE C**. Fordelen ved at vente er, at virksomhederne så ikke behøver at udvikle overgangsordninger. Da alle regnskaber og balancer skal omregnes fra de nationale valutaer til ECU i **FASE C**, bliver der behov for forberedende foranstaltninger.

Den fysiske indførelse af ECU-sedler og -mønter

104. Virksomhederne, især detailhandlerne, vil stå over for et valg ved starten af **FASE C**. På den ene side vil de kunne skifte helt over til ECU og nægte at modtage nationale sedler og mønter, men hermed løber de en risiko for at støde på tekniske problemer ved at ændre alle systemer på meget kort tid og for at lægge sig ud med kunder, der fortsat ønsker at bruge den nationale valuta i et stykke tid. På den anden side kan virksomhederne vælge at modtage begge valutaer i en stykke tid i **FASE C**. Det vil skabe andre problemer. Man vil først og fremmest blive nødt til at indføre en form for dobbelt prisfastsættelse og faciliteter til at administrere to sæt sedler og mønter (med behov for ekstra rum i kasseapparater, kontantopbevaring og sikkerhedsforanstaltninger). Sådanne foranstaltninger bliver udgiftskrævende, især hvis det store flertal af befolkningen hurtigt går over til ECU.

Afsnit 2

ECU'ens konsekvenser for virksomhederne

105. Det er vigtigt at udpege de vigtigste konsekvenser for de væsentligste aktivitetsområder. Nedenfor behandles konsekvenserne for håndtering af kontanter og registrering, salg, markedsføring, administrations- og informationssystemer, regnskab, skat, personale og uddannelse.

Håndtering af kontanter og registrering

106. Alle former for registreringsmaskiner (kasseapparater, benzinpumper, bogholderi-maskiner), apparater med møntindkast (automater, billetautomater) og seddelautomater skal omstilles fra den nationale valuta til ECU. Da der findes millionvis af disse automater, vil udvikling og fremstilling af nye maskiner eller anordninger til håndtering af ECU kræve betydelige investeringer, og forberedelserne kan være meget tidskrævende. Det er derfor af afgørende betydning, at producenterne af udstyr til håndtering af kontanter og registrering snarest muligt modtager endelige tekniske specifikationer (f.eks. dimensioner og karakteristika for sedler og mønter, navnet på og forkortelsen af møntenheden og underenhederne osv.). Dette burde finde sted allerede inden **FASE A**, beslutningen om at indføre den monetære union.

107. Af EMI's årsberetning fra 1994 fremgår det, at man har opnået en høj grad af enighed med hensyn til antallet og værdien af mønter og sedler og skillelinjen mellem dem. Den højeste værdi for en mønt bliver på 2 ECU, og 5 ECU bliver den mindste værdi for en seddel. Der er også enighed om syv pengesedler med en værdi på mellem 5 og 500 ECU. Med hensyn til de europæiske pengesedlers udseende vil der enten blive tale om helt identiske sedler, der cirkulerer i hele det fælles møntområde, eller sedler, der er identiske på den ene side, men som har et begrænset nationalt særpræg på den anden.

108. Det kan tage en vis tid (op til flere måneder) at tilpasse alle disse indretninger til håndtering af kontanter, især kaffeautomater m.v. og penge- og billetautomater. Virksomhederne bliver nødt til at udarbejde omhyggelige overgangsprogrammer, så et tilstrækkelig stort antal maskiner kan bruge ECU fra starten af **FASE C**. Dette betyder, at omstillingsprocessen skal påbegyndes i ugerne inden **FASE C**. De tekniske vanskeligheder og omstillingsflaskehalsene vil blive mindre, hvis man med tidlige beslutninger om sedlernes og mønternes tekniske specifikationer giver virksomhederne mulighed for gradvis at anskaffe sig "ECU-kompatibelt" udstyr som led i deres normale

investeringsplaner, dvs. udstyr, som (omend kun separat) kan bruges til både de nationale sedler og mønter og ECU.

109. Som nævnt ovenfor bliver virksomheder, der vælger at acceptere nationale sedler og mønter i **FASE C**, nødt til at håndtere to sæt sedler og mønter. Dette stiller krav om enten separat udstyr til håndtering af kontanter og registrering for den nationale valuta og ECU, eller installation af udstyr, der kan behandle begge valutaer samtidig. Virksomhederne må selv tage stilling til, hvordan denne udfordring bedst tages op. Nogle af vanskelighederne ved at have to sæt sedler og mønter kan afhjælpes ved indførelse af ny teknologi (stregkoder, kasseapparater, der kan håndtere flere valutaer, elektroniske betalingssystemer), der automatisk kan foretage omregninger mellem ECU og den nationale valuta. Igen er tidlig forberedelse nøglen til en glat og omkostningseffektiv overgang.

Salg, markedsføring og administrations- og informationssystemer

110. Senest ved begyndelsen af **FASE C** vil man ophøre med at henvise til de nationale valutaer og i stedet bruge ECU. Det kræver en lang række administrative foranstaltninger, hovedsagelig:

- *Kontraktforhandlinger, fakturaer, regninger og informationssystemer* vil blive omlagt til ECU sammen med alle betalinger til leverandører og kontrahenter. Overgangen vil blandt andet medføre, at henvisninger til den nationale valuta i officielle dokumenter (fakturaer, kvitteringer), reklamemateriale og software skal erstattes. Virksomheder, der beslutter at bruge ECU i **FASE B**, og/eller som indvilger i at modtage nationale valutaer i **FASE C**, kan blive nødt til at indføre dobbelt prisfastsættelse med den deraf følgende forøgelse af de administrative formaliteter.

- *Beslutninger om prisfastsættelse*: Den egentlige prisfastsættelse bliver ømtålelig, fordi anvendelse af vekselkurser antagelig vil føre til uhåndterlige modværdier i ECU. Detailhandlerne bliver nødt til at fastsætte passende ECU-priser, der ikke fremkalder fjendtlige reaktioner. For varer af lav værdi kan en mindre afrunding føre til store procentvise stigninger. I sidste instans skulle konkurrence-mekanismerne på markedet begrænse prisstigningerne, og mange virksomheder vil måske endda forsøge sig med "nedrundingskampagner". Dobbelt prisskiltning behandles i punkt 122.

- *Reklamemateriale udarbejdet på forhånd*: Der kan opstå et særligt problem med prisskiltning i reklamemateriale. Postordrefirmaer og virksomheder, der er afhængige af markedsføring ved hjælp af brochurer (rejsebureauer), vil få særlige vanskeligheder (nogle brochurer udarbejdes op til 18 måneder i forvejen). Det kan blive et problem, at vekselkurserne først vil være kendt ved begyndelsen af **FASE B**.

- *Oplysninger til kunderne* om konsekvenserne af overgangen er altafgørende. Mens sådanne oplysninger i nogle tilfælde blot vil kræve en enkel demonstration af anvendelsen af vekselkurserne med en rimelig afrunding, kan virksomhederne i andre tilfælde blive nødt til at iværksætte omfattende oplysningskampagner om emner som langvarige kontrakter, f.eks. realkredit, pensionskasseinvesteringer, afbetalingskontrakter og leasingaftaler.

111. *Regnskaber og skatter*: Senest i **FASE C** skal alle regnskaber og balancer forelægges i ECU. Som omtalt i anden del, kapitel II, skal skattemyndighederne fastsætte de nærmere regler, der skal gælde i overgangsperioden.

112. *Personale og uddannelse*: Virksomhederne skal sikre sig, at deres personale får fuldstændige oplysninger om og undervisning i, hvordan ECU'en vil påvirke deres arbejdsområde, løn og øvrige ansættelsesvilkår (f.eks. virksomhedernes pensionsordninger og godtgørelse af udgifter). Det er vigtigt at sikre, at personalet får ordentlig undervisning og forstår overgangsprocessen, hvis man vil undgå forstyrrelser af virksomhedens drift og fremme et godt forhold til kunderne.

Arten af og tidspunktet for undervisningen afhænger af de pågældende opgaver og den strategi for indførelse af ECU'en, virksomhederne har lagt. Virksomheder, der udfører transaktioner i ECU i **FASE B**, skal sikre sig, at personalet uddannes allerede inden påbegyndelsen af den monetære union. Der kan eventuelt tilbydes specialundervisning til medarbejdere, der er beskæftiget med finansielle anliggender. Medarbejdere, der har direkte kontakt med offentligheden, skal vises særlig opmærksomhed for at sikre, at de er kompetente til at besvare kundernes forespørgsler og tage sig af deres anmodninger om hjælp.

113. Brancheforeninger, erhvervssammenslutninger (jurister, revisorer, notarer) og fagforeninger har en afgørende rolle at spille i uddannelsesprocessen. De kan f.eks. udarbejde informationspakker og videoer, som deres medlemmer kan benytte til interne undervisningsprogrammer. De kan eventuelt afholde konferencer og workshops, hvor de interesserede parter kan mødes og diskutere fælles problemer, og udvikle mekanismer til

at dele løsninger på udbredte tekniske vanskeligheder. De offentlige myndigheder bør fremme sådanne initiativer ved at tilbyde baggrundsmateriale, informationspakker og talere til konferencer.

114. **Kommissionen opfordrer virksomheder, repræsentative sammenslutninger, erhvervssammenslutninger og fagforeninger, herunder sammenslutninger, der repræsenterer små og mellemstore virksomheder, til at uddrage konsekvenserne af indførelsen af ECU'en for netop deres sektor/branche. Der kan nedsættes arbejdsgrupper i virksomheder, repræsentative sammenslutninger og fagforeninger med henblik på at vurdere reaktionerne på denne grønbog og udarbejde lister over de nødvendige overgangsforanstaltninger og de lovgivningsmæssige og tekniske beslutninger, der skal træffes af regeringer og offentlige myndigheder. Det ville måske være nyttigt at udpege en "talsmand for den fælles valuta" i hver enkelt repræsentativ sammenslutning. Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at fremme nedsættelsen af sådanne arbejdsgrupper.**

Herudover foreslår Kommissionen, at medlemsstaterne opretter en struktur til koordination af private virksomheders og organisationers aktiviteter. Hermed kan man undgå dobbeltarbejde og fremme udveksling af erfaringer og ideer. Kommissionen foreslår endvidere, at de nationale myndigheder skal sørge for et enkelt kontaktpunkt for oplysninger og hjælp i forbindelse med indførelsen af ECU'en.

Kapitel IV

Forbrugerne

115. I dette kapitel behandles de særlige udfordringer, som forbrugerne vil komme til at stå over for, når der indføres en fælles valuta. Det erkendes, at de vil få vanskeligt ved at vænne sig til et nyt pengesystem, og at der er behov for en omfattende oplysnings-kampagne, hvor der klart redegøres for ECU'ens praktiske betydning for forbrugernes daglige finansielle aktiviteter. Kapitlet indeholder en redegørelse for virkningen for forbrugerne i alle faser af omstillingsprocessen.

Afsnit 1

Forbrugerne bør forberedes på ændringen

116. Tidligere erfaringer med valutaændringer i Frankrig og Det Forenede Kongerige har vist, at folk ikke omgående vænner sig til nye penge. Det er på en måde ligesom at lære et sprog - det tager tid og kræver øvelse, før det er muligt at "tænke" i den nye valuta. Det vil være af største betydning at forberede forbrugerne, således at de oplever en jævn overgang, da man ellers risikerer at miste den folkelige opbakning, der er en forudsætning for, at hele foretagendet lykkes.

Indvirkningen på forbrugerne i hver fase af overgangsprocessen må nøje undersøges, og der må om nødvendigt træffes foranstaltninger til at beskytte deres interesser. Det må forventes, at forbrugerorganisationerne vil være særdeles opmærksomme på udviklingen, men også stærkt interesserede i at rydde mistænksomhed, frygt og vanskeligheder af vejen.

Nogle mennesker er så vant til at betragte deres egen valuta som et nationalt symbol, at ændringen vil opleves næsten som et identitetsskifte. Den nationale identitet er imidlertid ikke i fare. Den vil derimod blive beriget med et symbol på den europæiske integration som følge af alle de praktiske grunde, der er anført i denne grønbog.

117. Afsnittet om oplysning i denne grønbog (fjerde del) drejer sig om, hvor vigtigt informationskampagner er, når det drejer sig om at vinde folkelig opbakning og gennemføre de tekniske forberedelser, der er nødvendige for overgangen til en fælles valuta. Det understreges, hvor vigtigt det er at informere forbrugerne så hurtigt som muligt om fordelene ved en fælles valuta, forsikre dem om, at dens indførelse ikke vil være til skade for dem, og hjælpe dem med at lære at omregne fra de nationale valutaer til ECU og omvendt. Der gøres endvidere opmærksom på, at det vil være nødvendigt at yde særlig støtte til udsatte grupper, herunder ældre og svagtseende. Alle disse aspekter fremgik klart af de høringer med forbrugerorganisationerne, der foregik under udarbejdelsen af Maas-rapporten.

Det største problem vil formentlig opstå, når forbrugerne skal foretage omregninger og sammenligne varernes værdi. De risikerer at miste deres prisfornemmelse. I mange tilfælde vil omregningskurserne formentlig være så besynderlige, at det bliver vanskeligt at foretage udregninger.

118. For at klare ændringen har forbrugerne behov for både tid og nøjagtige oplysninger. Det referencescenario, der præsenteres i denne grønbog, skulle give de offentlige myndigheder tilstrækkelig tid til at forberede og iværksætte oplysningskampagner rettet mod forbrugerne. Kommissionen, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Monetære Institut, centralbankerne og andre kommer til at spille en rolle med hensyn til information af forbrugerne og beskyttelse af deres interesser i overgangsperioden. Det er dog de nationale myndigheder, der bedst vil være i stand til at tage sig af lokale behov og problemer, som ikke er de samme i alle medlemsstater.

I fjerde del understreges også betydningen af oplysningskampagner omfattende bl.a. dobbelt angivelse af beløb i regnskaber og skattedokumenter, dobbelt prisskiltning i detailforretninger samt praktiske forsøg, som skal give forbrugerne mulighed for at vænne sig til pengesedler og mønter i kontrollerede situationer.

Det er af afgørende betydning, at banker, erhvervsliv og detailhandlere også tager deres del af ansvaret for at forberede forbrugerne på omstillingen. De bør iværksætte informationskampagner, navnlig med henblik på at forklare kunderne, hvilke konsekvenser overgangen til en fælles valuta vil have for de tjenesteydelser, de tilbyder.

Afsnit 2

Den praktiske betydning for forbrugerne

119. Rent konkret vil forbrugerne hovedsagelig først mærke virkningerne af den monetære union under **FASE C**, når der indføres ECU-sedler og -mønter, og alle transaktioner foregår i den fælles valuta. Verden omkring dem vil imidlertid ændre sig på forskellige måder inden da. Her er en oversigt over nogle af de ting, de kan forvente.

FASE A - Iværksættelsen af Den Økonomiske og Monetære Union

Hvad vil forblive uændret?

- Der vil ikke være noget, der ændrer sig for forbrugerne. Det drejer sig om en periode med intense forberedelser for banker og finansielle aktører, men det økonomiske system som helhed vil fortsat fungere som før.

FASE B - Den egentlige start på ØMU, hvorunder der skabes en kritisk masse af aktiviteter i ECU

Hvad vil forblive uændret?

- De nationale valutaer vil stadig være i omløb.
- Bankkonti, prioritetslån og andre lån samt alle andre kontrakter vil stadig blive udtrykt i de nationale valutaer.

Hvad vil ændre sig?

- Tidsfrister og omkostninger i forbindelse med bankoperationer inden for den monetære union vil blive reduceret.
- Forbrugerne vil få adgang til finansielle tjenesteydelser i ECU.
- Der vil gradvis blive tale om dobbelt prisangivelse på varer og tjenesteydelser, hvorved prisgennemsigtigheden på tværs af grænserne øges.
- Det vil blive lettere at rejse fra det ene land til det andet.
- Det kan blive nødvendigt at anbringe omregningstabeller på fremtrædende steder i detailforretninger.

FASE C - Den endelige overgang til den fælles valuta

Hvad vil ændre sig?

- Den fælles valuta indføres.
- De nationale valutaer afløses hurtigt af ECU-sedler og -mønter. De to valutaer vil kun være i omløb sammen i en kort periode for at undgå at forvirre forbrugerne med to sæt sedler og mønter.
- Detailhandlerne vil frit kunne tage imod de nationale valutaer, men er forpligtet til at tage imod den fælles valuta.

- Forbrugerne vil kunne veksle nationale sedler og mønter til ECU i en meget lang periode.

- Henvisninger til nationale valutaer i kontrakter vil blive omregnet til ECU under anvendelse af faste omregningskurser uden andre ændringer i betingelser og vilkår. Det vil med andre ord være princippet om kontinuitet i kontraktforholdet, der vil være gældende.

- Bankkonti, lønninger, vederlag og pensioner vil blive udtrykt i ECU.

Afsnit 3

Forbrugerbeskyttelse

120. Det er Kommissionen meget magtpåliggende, at forbrugerne ikke udsættes for særlige vanskeligheder som følge af overgangen til den fælles valuta. Det er absolut nødvendigt, at forbrugerne bliver fortrolige med, hvordan de skal foretage transaktioner i ECU. Når det drejer sig om at vænne forbrugerne til den fælles valuta, er det vigtigt at udtrykke regnskaber og priser i ECU.

121. *Inden* **FASE C** *vil pengeinstitutterne kunne opkræve et administrativt gebyr for* omveksling af pengesedler fra en medlemsstat til en anden medlemsstats pengesedler. De skal imidlertid tydeligt angive taksterne for den ydede tjeneste og må ikke tage betaling for valutakursrelaterede omkostninger.

122. Dobbelt prisskiltning vil spille en afgørende rolle, når det drejer sig om at vænne forbrugerne til ECU. Virksomheder og detailhandlere vil af kommercielle grunde være stærkt interesseret i at anvende dobbelt prisskiltning fra begyndelsen af **FASE B** og måske fortsætte med at gøre dette langt ind i **FASE C**, idet det er vigtigt for dem, at kunderne bliver fortrolige med at foretage transaktioner i ECU. Endvidere vil en tydelig dobbelt prisskiltning bidrage til at fjerne forbrugernes frygt for skjulte prisstigninger. Markedskræfterne vil sandsynligvis tilskynde alle virksomheder til at anvende dobbelt prisskiltning, selv dem, der går over til ECU ved begyndelsen af **FASE C.**

Det er et spørgsmål, om de kommercielle incitamenter til at benytte dobbelt prisskiltning er tilstrækkelige, eller om der bør lovgives for at gøre dette obligatorisk under **FASE B** og måske i en nærmere fastsat periode derefter. Det kan drøftes, om der er behov for fællesskabslovgivning i så henseende. Kommissionen har til hensigt at høre alle grupper af

berørte valutabrugere med henblik på at opnå konsensus om behovet for fællesskabslovgivning under **FASE B**, således at der kan træffes passende foranstaltninger i foråret 1996. Subsidiaritetsprincippet giver medlemsstaterne mulighed for at afgøre, hvorvidt der skal fastsættes bindende krav på nationalt plan.

Udarbejdes der bindende krav om dobbelt prisskiltning, skal der opretholdes en balance mellem forbrugernes interesser og omkostningerne ved at udforme og anvende dobbelte skiltningssystemer (som i sidste ende vil blive væltet over på forbrugerne). Omkostningerne ved et system med dobbelt prisskiltning afhænger i høj grad af, hvor meget det skal anvendes. For eksempel vil det være bekosteligt og kompliceret at kræve, at enhver henvisning til en valuta skal optræde i dobbelt form. Dette ville indebære, at alle udstillede produkter skulle have to prisskilte, og kasseapparaterne skulle også vise beløbene i såvel den nationale valuta som ECU for hver enkelt transaktion. En mindre bekostelig mulighed ville være at kræve, at kun det samlede beløb udtrykkes i den nationale valuta og ECU (da dette kun ville kræve, at der figurerer en enkelt udregning). En anden mulighed kunne være at kræve, at der ophænges omregningstabeller på fremtrædende steder i alle detailforretninger. Den nøjagtige udformning af et obligatorisk krav om dobbelt prisskiltning bør ske i samråd med repræsentanter for producenter, detailhandlere, offentlige myndigheder og forbrugere.

123. Der vil være behov for strenge lovregler for afrunding ved omregning af bestående kontrakter (f.eks. lønninger, bankkonti) fra nationale valutaer. Afrunding er et almindeligt fænomen i det bestående finansielle system, som fungerer glat og uden større problemer.

Det vil være nødvendigt at foretage afrunding for at få praktisk anvendelige størrelser på beløb, der er anført i visse lovtekster, f.eks. skattefradrag, offentlige takster og visse socialsikringsydelser. De relevante myndigheder må afgøre fra sag til sag, hvordan der skal afrundes.

Konkurrencen skulle begrænse den mulighed, som detailhandlerne har for at benytte omregningen til at hæve priserne. Nettoindvirkningen på priserne forventes at blive begrænset, idet prisstigninger, som følge af at der rundes op for visse varer, udlignes af, at der rundes ned for andre varer.

124. ***Igennem hele grønbogen har Kommissionen bestræbt sig på at indkredse hovedparten af de problemer, forbrugerne vil komme til at stå overfor. Den regner imidlertid også med, at forbrugerorganisationerne vil bekræfte dens vurdering af de vigtigste virkninger af indførelsen af ECU. Kommissionen tager gerne imod kommentarer og eventuelle yderligere oplysninger, som kan bidrage til at udforme en***

politik, der sikrer forbrugerne en problemfri overgang. Kommissionen har til hensigt at høre alle grupper af berørte valutabrugere med henblik på at opnå konsensus om behovet for en fællesskabslovgivning, som gør det obligatorisk at foretage dobbelt prisskiltning, således at der kan træffes passende foranstaltninger i foråret 1996.

Tredje del - De Retlige Rammer om ECU'EN

125. De europæiske økonomier er stærkt integrerede, åbne markeder med højtudviklede retssystemer. En moderne, kompliceret økonomi, hvis aktører er knyttet sammen af et finmasket net af finansielle fordringer, kan kun fungere under forudsætning af fuld retssikkerhed. For at sikre en harmonisk overgang til ECU må myndighederne på både EU-plan og på nationalt plan derfor tilvejebringe den retssikkerhed, valutabrugerne har behov for, og det må ske i god tid, inden den monetære union træder i kraft (**FASE B**). Det indebærer, at man må påbegynde udformningen af de retlige rammer og så vidt muligt få bragt den fornødne lovgivning på plads, allerede inden beslutningen om overgangen til den monetære union træffes i løbet af **FASE A**.

Der gøres i denne del ikke noget forsøg på at opstille et katalog over alle de retlige foranstaltninger, der må træffes før overgangen til en fælles valuta. Formålet er derimod at pege på de mest centrale elementer i de retlige rammer, der skal afstikkes. Der er især fem[5] punkter, der hurtigst muligt må være bragt på plads for at undgå, at indførelsen af ECU'en bliver præget af for stor usikkerhed, nemlig:

- ECU'en og dens nationale benævnelser i **FASE B**
- status som lovligt betalingsmiddel
- kontinuitet i kontraktforhold
- afrundingsregler
- retlige spørgsmål i relation til pengesedler.

Afsnit 1

ECU'en og dens nationale benævnelser i FASE B

126. Fra det øjeblik, hvor ECB er begyndt at føre en fælles pengepolitik, og der er fastsat uigenkaldelige omregningskurser ved starten af **FASE B**, vil ECU'en komme til at eksistere som en selvstændig valuta. De nationale valutaer bliver herefter kun erstatninger - reelt vil der ikke længere findes flere særskilte valutaer, de vil alle blot være forskellige denomineringer for ECU'en.

---

5 Også i overgangsscenariet bliver det nødvendigt med retlige foranstaltninger: i det scenario, der gennemgås i **første del**, må der lovgives for at sikre, at visse transaktioner gennemføres i ECU allerede fra begyndelsen af **FASE B** (det gælder f.eks. erhvervsbetalingssystemer).

I løbet af **FASE B** vil de nationale valutaer dog fortsætte med at bestå i juridisk forstand, og de nationale valutabestemmelser vil også fortsætte med at gælde, så længe der ikke er vedtaget anden lovgivning på nationalt eller EU-plan. Fra begyndelsen af **FASE B** vil ECU'en ikke længere være en valutakurv, men vil være omdannet til en "rigtig" valuta efter omregningsforholdet 1:1, og ESCB kan herefter udstede ECU i form af kontopenge (udstedelse af ECU-sedler vil kræve yderligere lovgivning).

I traktatens artikel 109L hedder det, at ECU'en vil blive en selvstændig valuta. ECU'en og de nationale erstatningsvalutaer vil ikke automatisk kunne substituere hinanden i juridisk forstand. De nationale valutaer vil fortsætte med at fungere som regningsenhed og betalingsmiddel inden for de nationale grænser. Uden en lovgivning herom vil ECU'en kun kunne bruges som regningsenhed og betalingsmiddel, såfremt parterne er enige om det, og/eller den nationale lovgivning ikke stiller krav om brug af den nationale valuta.

127. EU-lovgivningen må derfor være bragt på plads allerede ved **FASE B**'s begyndelse, således at det sikres, at ECU'en og de deltagende landes nationale valutaer bliver fuldt substituerbare i juridisk forstand. Det betyder, at de nationale valutaer herefter blot vil være forskellige denomineringer for ECU'en, og at ændringer heri foretages efter uigenkaldeligt fastlåste omregningskurser og ikke valutakurser. F.eks. må der vedtages EU-bestemmelser, der kan sikre, at bankindlån i ECU, betalinger i ECU og transaktioner i ECU ligestilles med transaktioner i den nationale valuta efter uigenkaldeligt fastsatte omregningskurser. En part vil dog ikke få pligt til at acceptere betaling (f.eks. af løn) i ECU førend i **FASE C**.

Afsnit 2

Status som lovligt betalingsmiddel

128. Et lovligt betalingsmiddel er et betalingsmiddel, som en kreditor ikke kan afvise at modtage. I alle medlemsstater med undtagelse af en enkelt er det kun sedler udstedt af landets centralbank (og mønter op til et bestemt beløb), der er lovlige betalingsmidler - checks, betalingskort, kreditkort, girokort og udenlandske pengesedler anerkendes ikke som lovlige betalingsmidler. I Nederlandene har bankindlån også status som lovligt betalingsmiddel, idet en kreditor ikke kan afvise betalinger foretaget via kreditoverførsler. Begrebet lovligt betalingsmiddel har dog ingen større betydning i praksis og afspejler ikke

den måde, hvorpå en moderne økonomi fungerer. Det kan diskuteres, hvorvidt overgangen til ECU'en vil kræve en harmonisering af reglerne herom i de forskellige deltagerlande. Men i en monetær union er der dog visse spørgsmål af generel interesse, der må afklares:

- sedler og mønter i national valuta vil kun være lovlige betalingsmidler i det land, hvor de er udstedt, men ikke i de andre lande, der er med i den monetære union. Når **FASE B** er startet, vil man derfor ikke kunne anvende ét lands sedler og mønter i et andet land. Når der i løbet af **FASE C** fremkommer ECU-sedler, vil de være lovligt betalingsmiddel inden for hele den monetære union

- i **FASE C** vil nationale sedler og mønter miste deres status som lovlige betalingsmidler, for kun ECU-sedler og ECU-mønter vil herefter have denne status. Lovgivning er påkrævet for at sikre, at dette sker. De handlende får pligt til at acceptere ECU-sedler og ECU-mønter som betalingsmiddel, men vil selv kunne vælge, om de fortsat vil acceptere nationale pengesedler og mønter fra dette tidspunkt

- i nogle medlemsstater (bl.a. i Frankrig og Italien) findes der lovbestemmelser vedtaget ud fra almene hensyn, der begrænser brugen af pengesedler ved visse typer betalinger eller betalinger over et vist beløb. Medmindre der lovgives herom, vil sådanne begrænsninger fortsætte med at gælde

- beslutninger om, hvad der er lovligt betalingsmiddel, kan have konsekvenser for regler om prismærkning, eftersom priser normalt vil være angivet i den valuta, der gælder som lovligt betalingsmiddel

- hvis ikke der lovgives om mønters status som lovligt betalingsmiddel, vil de regler, der i nogle lande findes om, hvor store beløb der maksimalt kan betales med mønter, fortsætte med at gælde.

Afsnit 3

Kontinuitet i kontraktforhold

129. I nogle medlemsstater findes der lovbestemmelser, der giver en aftalepart mulighed for at opsige eller ændre vilkårene i en aftale eller en kontrakt uden den anden parts samtykke i tilfælde af gennemgribende økonomiske omvæltninger. Økonomiske

beslutningstagere må have sikkerhed for, at ØMU ikke vil føre til nogen gennemgribende økonomisk omvæltning, der ville gøre det nødvendigt at opsige og genforhandle kontrakter indgået i national valuta eller ECU-kurven.Dette "uopsigelighedsprincip" bør være alment gældende.

Kontinuitet ved overgangen til den monetære union

130. Overgangen til den monetære union vil ikke medføre nogen gennemgribende omvæltning, hverken juridisk eller økonomisk. De ændringer, der kan ske i værdien af tilgodehavender og gæld som følge af den øgede monetære stabilitet, vil ikke rejse nogen kontinuitetsproblemer. Det er der flere grunde til. Ændringer i renteniveauet i kølvandet på ændringer i den makroøkonomiske politik er noget, man har oplevet i mange lande, og er den del af den usikkerhed, der altid knytter sig til den økonomiske udvikling. Rent økonomisk må deltagelse i ØMU ses som et langsigtet engagement. Konvergenskriteriet for de lange rentesatser vil sikre, at renteniveauerne i de deltagende lande vil have nærmet sig hinanden ved overgangen til ØMU.

Kontinuitet ved overgangen til ECU'en

131. Så længe de nationale valutaer stadig eksisterer i juridisk forstand (dvs. indtil **FASE C**), bliver der ingen formelle kontinuitetsproblemer, eftersom kontrakter fortsat kan indgås i den samme valuta som hidtil. Et helt andet, mere teknisk, kontinuitetsproblem opstår i det øjeblik, hvor ECU'en indføres, og de nationale valutaer ophører med at eksistere i juridisk forstand. Hvornår det sker, afhænger imidlertid af, hvilken type kontrakt der er tale om:

- for kontrakter lydende på ECU som valutakurv vil overgangen til en i retlig forstand anderledes valuta ske i begyndelsen af **FASE B**. Kommissionen har allerede afgivet en henstilling (94/284/EF) om den retlige behandling af kontrakter lydende på ECU som valutakurv[6]. At ECU'en omdannes fra en valutakurv til en rigtig valuta (EF-traktatens artikel 109 G og artikel 1091, stk. 4), vil ikke i sig selv ændre noget ved dens eksterne værdi, eftersom det i traktaten er fastsat, at ECU-kurven skal omregnes til ECU i forholdet 1:1. Som følge heraf vil der være tale om kontraktbrud, hvis en aftalepart ensidigt beslutter at anvende et andet omregningsforhold

[6] Det bliver nødvendigt at ændre forordning 3320/94 af 31.12.94 (EFT nr. 350/94, s. 27) i overensstemmelse hermed for at sikre, at enhver henvisning til ECU'en som valutakurv i fællesskabsretten kommer til at gælde som en henvisning til ECU'en som fællesvaluta efter omregningsforholdet 1:1.

- for kontrakter lydende på national valuta skal omregningen i princippet finde sted ved **FASE C**'s begyndelse, men vil også kunne finde sted allerede ved **FASE B**'s begyndelse i de sektorer, der ifølge referencescenariet allerede på det tidspunkt skal bruge ECU. Aftaleparter vil altid efter gensidig overenskomst kunne lade ECU'en gælde i deres kontraktforhold også før **FASE C**.

Lovgivning

132. Hverken overgangen til den monetære union eller indførelsen af ECU'en vil føre til nogen gennemgribende økonomisk omvæltning, der ville gøre det nødvendigt at genforhandle allerede eksisterende kontrakter. Aftaleparter vil ikke have noget juridisk grundlag for ensidigt at opsige kontrakter eller ændre kontraktvilkår. Men aftaleret indgår i de nationale retssystemer, og de principper, der regulerer adgangen til at opsige aftaler, er ikke identiske i alle medlemsstater. Kommissionen opfordrer derfor medlemsstaterne til at gennemgå deres nationale aftaleretlige bestemmelser for at få klarhed over, om der bør foretages ændringer i dem for at sikre en ensartet anvendelse af princippet om uopsigelighed i det omfang, hvor det har relevans for ØMU. Når det er sket, kunne der vedtages et sæt regler, som kan give sikkerhed for, at princippet om uopsigelighed kommer til at gælde overalt i god tid inden ØMU'ens ikrafttrædelse og allerede før **FASE A**. Disse regler må være ens for alle medlemsstater, og de må derfor vedtages på EU-plan og gælde i alle medlemsstater.

133. Der er derudover også et andet sæt regler, der må være på plads før den endelige overgang til den fælles valuta. Der er bl.a. tale om at få fastsat:

- at henvisninger til nationale valutaer i alle kontrakter skal forstås som henvisninger til ECU, således at enhver ændring af kontraktvilkårene udelukkes. På samme måde skal henvisninger til en national valuta i love og administrative bestemmelser samt alle dokumenter læses som henvisninger til ECU'en. Regler herom vil også gøre det overflødigt at indføje kontinuitetsklausuler i kontrakter

- at omregning af nationale valutaer til ECU skal foregå efter de omregningskurser, der fastlåses ved den monetære unions ikrafttrædelse.

134. I de sektorer, der ifølge referencescenariet skal gå over til ECU allerede fra **FASE B**'s begyndelse, må disse regler være bragt på plads forinden. Hvad angår forholdet til tredjelande, må ECU'en forventes at blive anerkendt som efterfølgeren for de nationale

valutaer efter de fastsatte omregningskurser ("lex monetae"), ligesom kontinuiteten i andre kontraktvilkår ("lex obligationis") såsom kuponsatser, rentesatser m.v. må forventes at blive accepteret.

Det vil kræve en mere tilbundsgående undersøgelse at få afklaret, hvorvidt der i visse tilfælde kan være behov for yderligere lovgivning på området, f.eks. bestemmelser om, at en aftalepart skal have pligt til at underrette den anden part om, at deres kontrakt nu er denomineret i en anden valuta.

Afsnit 4

Afrunding

135. Overgangen fra et valutasystem med mange nationale valutaer til et system med ECU'en som eneste valuta kan ikke undgå at rejse problemer med afrunding af beløb i valutaenheder. Afrunding indgår også som et element i det nuværende system - f.eks. udtrykkes valutakurser brugt i småtransaktioner normalt med færre decimaler end ved større transaktioner. Afrundingsspørgsmålet forekommer at være fuldt afklaret i det nuværende system, uden at der har været behov for omfattende lovgivning herom. Men ved overgangen til ECU'en kunne der opstå konkrete problemer, som det vil være nødvendigt at få klargjort.

Således må der vedtages bestemmelser, der kan sikre en ensartet anvendelse af omregningssatser med obligatoriske afrundingsregler (bl.a. i langsigtede kontraktforhold som f.eks. realkreditlån, lønninger, omregning af finansielle saldi). Der kan også være behov for lovgivning om, hvordan der skal omregnes i de tilfælde, hvor der anvendes dobbelt prismærkning. Afgørelserne herom må træffes ret hurtigt, idet det er vigtigt for især banker og virksomheder at have sikkerhed herom allerede inden **FASE A**'s begyndelse.

Afsnit 5

Retlige spørgsmål i relation til pengesedler

136. Den tekniske udformning af pengesedler sorterer under EMI, og selve udstedelsen af sedlerne henhører under ESCB, men ikke desto mindre kan der blive behov for visse lovgivningsforanstaltninger på dette område. I så fald er det Kommissionen, der sammen med ESCB må fremsætte forslag om:

- forebyggelse af forfalskning af pengesedler
- regler om uautoriseret udstedelse og brug af pengesymboler (frimærker, mønter, sedler og andre instrumenter, der kan bruges til betaling i stedet for de lovfastsatte mønter og sedler)
- erstatning af ødelagte pengesedler
- forskellige spørgsmål i forbindelse med inddragelse af pengesedler i national valuta og indførelse af ECU-sedler
- eventuelt særlig retsbeskyttelse af fællesvalutaens benævnelse for at forebygge misbrug, selv om dette spørgsmål ikke udelukkende har relevans for udstedelse af pengesedler.

137. ***Det er vigtigt for de økonomiske aktører, at der skabes fuld retssikkerhed på dette område i god tid, før den monetære union træder i kraft i FASE B. Forarbejdet må derfor sættes i gang i god tid, inden beslutningen om overgangen til den monetære union træffes i FASE A. Som følge heraf foreslår Kommissionen, at medlemsstaterne senest i december 1995 underretter den om, hvilke lovgivningsændringer der er nødvendige for at sikre, at fællesvalutaen kan anvendes på lige fod med en national valuta ved FASE B's begyndelse. Herefter agter Kommissionen at fremlægge forslags-udkast til de regler, der må vedtages på EU-plan senest i foråret 1996. Disse forslag skal omhandle de spørgsmål, der behandles i dette kapitel, med særlig vægt på fællesvalutaens status og kontinuiteten i kontraktforhold.***

Fjerde del - Oplysning

Kapitel I

To hovedmålsætninger: skabe folkelig opbakning og sætte skub i de tekniske forberedelser

138. Formålet med en oplysningskampagne er at formidle relevant og verificérbar information til støtte for bestemte målsætninger på en organiseret og koordineret måde. Hvis oplysningskampagnen støtter et alment samfundsanliggende, yder den et væsentligt bidrag til gennemsigtigheden og den folkelige oplysning og debat. Der er ikke tale om manipulation.

Det er hævet over enhver tvivl, at overgangen til en fælles valuta ikke vil forløbe gnidningsløst, hvis ikke den støttes af en veltilrettelagt oplysningskampagne for Unionen som helhed og for de enkelte medlemsstater. Dens hovedmålsætninger skal være at skabe folkelig opbakning bag den fælles valuta og stimulere og sætte skub i de nødvendige tekniske forberedelser i hele den private sektor af økonomien. En forudsætning for, at disse målsætninger nås, er, at en række ledsagende strategier gennemføres med et vellykket resultat.

Overgangen til en fælles valuta vil blive en dynamisk proces, der vil være opdelt i de tre faser, der allerede er beskrevet i denne grønbog. Under disse faser vil nogle informationsmålsætninger være konstante, andre vil få mindre betydning. At sætte skub i de tekniske forberedelser inden for banksektoren vil f.eks. klart have lavere prioritet hen imod sidste del af **FASE B**, fordi sektoren på det tidspunkt vil være langt fremme med sin omstilling.

139. Der vil selvfølgelig blive tilrettelagt og gennemført flere forskellige oplysningskampagner af forskellige offentlige myndigheder, bl.a. Kommissionen, Europa-Parlamentet, medlemsstaterne, centralbankerne, Det Europæiske Monetære Institut og, når det én gang er oprettet, Det Europæiske System af Centralbanker. Det vil blive nødvendigt at sørge for, at disse forskellige oplysningskampagner kommer til at supplere og forstærke hinanden, hvilket indebærer, at der må tages stilling til en række vigtige spørgsmål vedrørende tilrettelæggelse, ansvarsfordeling, ressourcer og timing.

Medlemsstaternes initiativer på informationsfronten vil få helt afgørende betydning, fordi de må påtage sig ansvaret for den primære oplysningsindsats over for deres borgere. Selv om Kommissionen vil spille en vigtig rolle, tilsiger nærhedsprincippet samt de kulturelle, sproglige og informationsmæssige forskelle, at medlemsstaterne får en central rolle at spille.

Kapitel II

Informationsudfordringen

Afsnit 1

Skepsis og manglende oplysning

140. Der er tegn på, at Unionens borgere er skeptiske med hensyn til, om ØMU kan realiseres, og mangler oplysning om, hvad overgangen til en fælles valuta vil indebære. Ifølge Maas-Gruppen er skepsisen ikke meget mindre blandt en række betydningsfulde partnere, hvis samarbejde i forbindelse med forberedelserne til omstillingen spiller en altafgørende rolle for, om den overhovedet lykkes.

ØMU synes at mangle troværdighed af flere forskellige grunde, bl.a.:

- ringe kendskab til, at det forpligtende tilsagn om at indføre ØMU er nedfældet i traktaten om Den Europæiske Union

- som følge heraf ringe kendskab til, at 1997 er en måldato for indførelse af en fælles valuta, og at den 1. januar 1999 er en reel, lovfæstet frist for de medlemsstater, der opfylder de nødvendige betingelser

- tendensen i mediekommentarer i mange medlemsstater har efterladt det indtryk, at uroen i valutakursmekanismen gennem de seneste tre år har gjort indførelsen af ØMU mindre sandsynlig

- de økonomiske resultater i en række lande opfylder stadig ikke konvergenskriterierne

- uden for virksomhedssektoren synes troen på ØMU i indflydelsesrige kredse at være svag og vaklende og at negligere dens meget positive aspekter.

Oplysning kan ikke råde bod på alle disse mangler, men kan søge at skabe en opinion, der er bedre informeret om en fælles valuta. Og efter at de større politiske beslutninger er truffet, kan oplysning medvirke til at mobilisere støtte og handling.

Afsnit 2

Uensartet støtte

141. Opinionsundersøgelser viser en aftagende tro i befolkningen i alle medlemsstater (undtagen Sverige, Finland og Østrig, som der ikke findes tilsvarende data for) på, at en fælles valuta vil være i brug i år 2000. I juni 1991 mente 64%, at dette ville være tilfældet. I juni 1994 troede kun 51% på det - det mindst mulige samlede flertal. I Danmark, Tyskland, Grækenland og Det Forenede Kongerige var dem, der troede på, at en fælles valuta ville være i brug i år 2000, i mindretal, mens de udgjorde nøjagtig 50% af de adspurgte i Portugal.

Andre opinionsundersøgelser viser, at en meget stor andel af de adspurgte (over en tredjedel af europæerne) aldrig har hørt om ECU, og at der er stor modstand mod at bruge den som fælles valuta i Østrig, Danmark, Tyskland og Det Forenede Kongerige. Lidt over halvdelen af de adspurgte ønsker at få mere at vide om dens fordele.

De, der kunne pege på nogle fordele, fandt, at en fælles valuta mest ville være til gavn for virksomhederne og ville styrke Europa i konkurrencen på verdensplan. Lidt over 46% mente, at ECU kunne medvirke til at løse fremtidige økonomiske problemer.

Hvis man dog betænker, at næsten seks ud af ti europæere erklærer, at de går "ganske meget" eller "meget" ind for en fælles valuta, er den folkelige opinion i Unionen som helhed (12 lande) opmuntrende positiv (selv om det i meget mindre grad er tilfældet i nogle bestemte medlemsstater). Dette er et frugtbart grundlag for bestræbelserne på at oplyse offentligheden om fordelene ved en fælles valuta og om, hvad der er i vente under omstillingen.

Kapitel III

Oplysningskampagnens opgaver

142. Det dobbelte formål med at skabe folkelig opbakning og tilskynde til tekniske forberedelser vil have samme store betydning i hele perioden fra det tidspunkt, hvor denne grønbog offentliggøres, og til det tidspunkt, hvor overgangen til en fælles valuta kulminerer med indførelsen af sedler og mønter. Hvert af dem vil dog ikke kræve en lige stor arbejdsindsats og lige store ressourcer i de enkelte stadier af omstillingen på grund af selve karakteren af overgangen til en fælles valuta.

Selv om offentligheden lige fra begyndelsen skal hjælpes med at forstå, hvad der foregår og hvorfor, er førsteprioriteten, i hvert fald indtil starten på **FASE B**, at tilskynde til og sætte skub i de nødvendige forberedelser inden for bank- og finanssektoren og i den offentlige administration. Derefter, dvs. efterhånden som brugen af ECU (som regningsenhed) udvides til at omfatte private virksomheder og endog enkeltpersoner, og efterhånden som datoen for indførelsen af de nye sedler og mønter nærmer sig, vil oplysningsindsatsen over for den brede offentlighed få forrang.

Hvis den tekniske omstilling i den finansielle sektor forløber gnidningsløst, kan dette ikke undgå at få en positiv indvirkning på den folkelige opfattelse af den fælles valuta.

Oplysningskampagnens opgaver kan bedst beskrives i forhold til tidsplanen for det referencescenario, der opstilles i denne grønbog, og som starter med en første periode, der tager sin begyndelse ved offentliggørelsen af denne grønbog.

Afsnit 1

Fra grønbogens offentliggørelse til starten på FASE A

143. Denne grønbog er første skridt i bestræbelserne på at tilgodese de nedenfor anførte opgaver og formål i forbindelse med oplysningskampagnen. I erkendelse af behovet for en bred mobilisering på oplysningsfronten vil Kommissionen til efteråret arrangere en **rundbordsdrøftelse** om, hvilke målsætninger og strategier der skal fastlægges for at føre dem ud i livet. Til dette arrangement vil blive inviteret repræsentanter for Europa-

Parlamentet, medlemsstaternes offentlige administrationer, Det Europæiske Monetære Institut, medierne, bank- og finanssektoren, virksomheder, der opererer på tværs af grænser, forbrugerne og fagforbundene. Sigtet vil være at lancere koordinerede oplysningskampagner fra begyndelsen af 1996.

Samtidig gør Kommissionen en særlig indsats for at sikre, at det centrale budskab i denne grønbog når ud til det rette publikum. Denne indsats omfatter bl.a., at der til efteråret udsendes en brochure rettet mod den brede offentlighed. Kommissionen er desuden i færd med at undersøge, hvordan den bedst kan imødekomme den stigende efterspørgsel efter information, der ventes at følge i kølvandet på offentliggørelsen af grønbogen og den endelige beslutning om, hvilket scenario der skal vælges for overgangen til en fælles valuta.

144. I denne fase består de to vigtigste opgaver i:

- at mobilisere de største valutabrugere med henblik på at påbegynde de tekniske forberedelser til overgangen. Disse omfatter banker og finansieringsselskaber, vekselererfirmaer, revisionsfirmaer, forsikringsselskaber, større virksomheder, der er involveret i samhandel på tværs af grænserne, de offentlige administrationer og virksomheder samt automatproducenter og -brugere

- informere den brede offentlighed om fordelene ved en fælles valuta og svare på anmodninger om oplysninger om overgangen til en fælles valuta.

Det informationsmæssige formål med disse opgaver er følgende:

med at sætte skub i de tekniske forberedelser:

- at overbevise centralt placerede brugere om, at traktatens målsætning om at indføre en fælles valuta vil blive opfyldt. Dette vil tilskynde dem til at foretage de fornødne investeringer i omstillingen

- at give indtryk af, at det haster med at iværksætte forberedelserne

- at sikre, at de tekniske ændringer, omstillingen kræver, forstås og accepteres af de implicerede parter

- at mindske betænkelighederne ved, om det er muligt at gennemføre omstillingen.

med at informere den brede offentlighed:

- at forklare fordelene ved en fælles valuta
- at forklare hovedtrækkene i scenariet for overgang til en fælles valuta
- at skabe accept af den fælles valuta som ligeværdig med den stærkeste nationale valuta
- at mindske betænkelighederne ved, hvilken virkning overgangen til en fælles valuta kan få for pensionsmidler, opsparede midler, indestående på bankkonti osv.

Afsnit 2

Fra FASE A og fremefter

Under FASE A - lancering af Den Økonomiske og Monetære Union

145. Under denne fase er de ovenfor beskrevne opgaver og formål i det væsentlige uændrede. De deltagende medlemsstater skal dog påtage sig det fulde ansvar for at oplyse og mobilisere deres egne centralt placerede brugere og for at udsende generel information til offentligheden om de lovgivningsmæssige og administrative ændringer, de er i færd med at gennemføre.

Under FASE B - reel start på ØMU og etablering af en kritisk masse af aktiviteter i ECU

146. Efter starten på **FASE B** vil prioriteringen i oplysningsindsatsen gradvis blive forskubbet i retning af at forberede offentligheden på, at den nationale valuta udskiftes med den fælles valutas sedler og mønter. I løbet af ca. det halve år, der ligger forud for denne udskiftning, vil der være behov for en yderst koncentreret oplysningsindsats over for offentligheden. Denne kampagne skal bl.a. omfatte prisangivelse i både den nationale valuta og den fælles valuta og mange andre initiativer, som beskrives nærmere nedenfor.

Under FASE C - endelig overgang til den fælles valuta

147. Oplysningskampagnen over for offentligheden skal fortsætte i endnu nogen tid, efter at de nationale valutaer er taget ud af omløb. Den skal særlig grad være rettet mod de ældres og de synshæmmedes behov.

Der kunne tages forskellige initiativer både på nationalt plan og unionsplan på det rette tidspunkt under overgangen til den fælles valuta. Disse kunne omfatte følgende:

- der bør gøres en stor indsats for at inddrage de forskellige repræsentative organisationer for at udnytte den informationsmæssige "multiplikatorvirkning", der ligger i, at de er i stand til at nå store målgrupper (forbrugergrupper, fagforbund, erhvervsorganisationer, SMV-organisationer, handelskamre, faglige sammenslutninger, fagforeninger og særlige interessegrupper som f.eks. de synshæmmedes sammenslutninger)

- specielle oplysningskampagner, der er målrettet mod skolerne, kunne være et særligt effektivt middel til at udbrede kendskabet til og interessen for den fælles valuta helt ind i hjemmet. Børn er desuden selv store valutabrugere

- derudover kunne der gennemføres kampagner rettet mod de socialt svage grupper, som kan nås via deres egne repræsentative organisationer samt velgørende foreninger og andre frivillige organisationer

- medierne, som vil få en væsentlig indflydelse på opfattelsen og holdningen i offentligheden, skal selvfølgelig løbende forsynes med skriftligt og audiovisuelt oplysningsmateriale af høj kvalitet

- man kunne begynde med at opgive priserne i både den nationale valuta og den fælles valuta fra og med starten på **FASE B** og fortsætte med det i nogen tid, efter at de nationale sedler og mønter er taget ud af omløb

- der bør arrangeres særlige begivenheder (konkurrencer, lotterier, sports-begivenheder) for at skabe interesse for den fælles valuta og gøre offentligheden bekendt med den

- der bør gennemføres praktiske forsøg med brug af den fælles valuta på udvalgte lokaliteter, hvor forbrugerne konkret skulle bruge forhåndseksemplarer af sedlerne og mønterne

- alt, hvad der er praktisk muligt, bør gøres for at gøre det nemt at forstå og benytte den nye valuta - dvs. at der bør være en rigelig forsyning af omregningstabeller (med forklaringer på omregningssatserne, afrundingsreglerne, seddel- og møntværdierne) og måske også en forsyning af særligt udformede regnemaskiner (f.eks. til pensionister), ved hjælp af hvilke man ved at trykke på en knap kan omregne fra den nationale valuta til den fælles valuta og omvendt.

Afsnit 3

Organisation

148. *På fællesskabsplan:* Det vil være nødvendigt at koordinere de forskellige institutioners oplysningsindsats på en måde, der er tydelig for valutabrugerne. En mulighed vil være at oprette en "task force", der repræsenterer de forskellige fællesskabs-institutioner.

149. Medlemsstaterne, som bærer hovedansvaret for oplysningsindsatsen, har forskellige valgmuligheder hvad det organisatoriske angår. De skal tage stilling til, om de ønsker at have et centralt koordinerende organ til alle initiativer, der ikke vedrører det lovgivningsmæssige, eller om de ønsker en række af sådanne organer på regionalt og lokalt plan. Oprettelse af ét centralt kontaktpunkt, vil være til stor hjælp for virksomhederne, de repræsentative organisationer og den brede offentlighed, og det vil kunne være et forum for en dialog med alle valutabrugerne.

Hvis der skal oprettes ét centralt koordinerende organ, skal medlemsstaterne vælge mellem enten at oprette dette organ inden for deres egen administration eller at uddelegere opgaven til et delvist uafhængigt "udvalg for den fælles valuta" svarende til det organ i Det Forenede Kongerige, der forestod pund sterlings overgang til decimalsystemet.

Når der én gang er fastsat præcise målsætninger for oplysningskampagnen, er det af meget stor betydning, at medlemsstaterne, Kommissionen og EMI overvåger, hvilke fremskridt der gøres i retning af at nå dem. Dette kan måles på mange forskellige måder, bl.a. ved hjælp af regelmæssige opinionsundersøgelser. Overvågningsopgaven kan deles, men der bør foretages evalueringer mindst to gange om året og hyppigere efter starten på **FASE 3**. Oplysningsindsatsen bør derefter afpasses efter disse evalueringer.

150. ***Betydningen af en veltilrettelagt og effektiv oplysningskampagne i offentligheden for, om overgangen til en fælles valuta forløber gnidningsløst, kan ikke understreges kraftigt nok. Kommissionen har planer om at understrege denne opgaves høje prioritering ved at arrangere en rundbordsdrøftelse til efteråret, hvori alle offentlige og private interesser, der vil blive impliceret i overgangen til den fælles valuta, vil blive indbudt til at deltage med henblik på at drøfte målsætninger og strategi, herunder også organisationen og ansvarsfordelingen.***

Som et første skridt og for efterårets rundbordsdrøftelse opfordrer Kommissionen medlemsstaterne til at oprette et kontaktpunkt, som valutabrugerne kan henvende sig til med spørgsmål om ØMU. Kontaktpunktet kunne også modtage kommentarer til de emner, der behandles i denne grønbog.

Kapitel IV

Opfølgning af grønbogen

151. Formålet med denne grønbog er at øge bevidstheden blandt valutabrugerne om indførelsen af en fælles valuta og tilskynde interesserede parter til at gøre sig overvejelser om de praktiske konsekvenser af overgangen til en fælles valuta.

Med henblik herpå vil Kommissionen gerne opfordre alle grupper af valutabrugere (bankerne og finansieringsselskaberne, betalingssystemoperatørerne, de offentlige administrationer, virksomhederne og forbrugerne) til at gøre sig overvejelser om konsekvenserne af overgangen til en fælles valuta. Kommissionen foreslår, at de (f.eks. forbrugerorganisationerne, erhvervsorganisationerne, de faglige sammenslutninger, fagforeningerne, de offentlige administrationer) nedsætter arbejdsgrupper, der skal have til opgave at fremkomme med deres reaktion på denne grønbog senest i december 1995.

I efteråret 1995 har Kommissionen planer om at arrangere en rundbordsdrøftelse om informationsstrategien med henblik på at lancere koordinerede oplysningskampagner i begyndelsen af 1996.
Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til inden udgangen af 1995 at aflægge rapport om:

- hvilke fremskridt der er gjort med hensyn til at gennemgå de lovforanstaltninger, der er nødvendige på nationalt plan for at indføre en fælles valuta

- planerne for tilrettelæggelse af en oplysningskampagne

- nedsættelsen af arbejdsgrupper i de offentlige administrationer med den opgave at undersøge, hvilke administrative ændringer og hvilke ændringer i gældende lovgivning om den nationale valuta det er nødvendigt at foretage for at indføre en fælles valuta. Medlemsstaterne opfordres desuden til at aflægge rapport om, hvilke planer der findes for oprettelse af en national styringsstruktur for at overvåge overgangen til en fælles valuta.

Efter at have modtaget og analyseret reaktionerne på grønbogen fra alle grupper af valutabrugere og medlemsstaterne vil Kommissionen i løbet af 1996 udarbejde og gennemføre det nødvendige tekniske og lovgivningsmæssige program. Alt efter, hvilket område der er tale om, vil dette ske i et konstruktivt samarbejde med de øvrige implicerede myndigheder, ikke mindst Rådet, Europa-Parlamentet og EMI.

Gennemgang af de operationelle konklusioner

Bank- og finanssektoren

Kommissionen opfordrer banker, aktører på kapitalmarkedet og betalingssystem-operatører, som vil blive berørt af indførelsen af en fælles valuta, til at gøre sig overvejelser om de ideer og forslag, der fremlægges i grønbogen. Kommissionen vil være taknemmelig for at høre deres synspunkter og reaktioner inden årets udgang. De faglige sammenslutninger vil komme til at spille en nøglerolle ved fremlæggelsen af deres konklusioner. Kommissionen foreslår, at medlemsstaterne opretter institutionelle rammer til at koordinere de forskellige implicerede aktorers aktiviteter.

Kommissionen opfordrer bankerne til at gøre sig overvejelser og aflægge rapport om referencescenariet og dets tekniske konsekvenser og om, hvordan dette kan omsættes til en plan for overgang til den fælles valuta for bank- og finanssektoren inden årets udgang. Kommissionen vil være særlig taknemmelig for reaktioner vedrørende etableringen af en kritisk masse af aktiviteter i ECU ved starten på den monetære union og vedrørende spørgsmålet om, hvor lang tid der kræves for at indføre den fælles valuta fuldt ud.

Betalingssystemoperatørerne og -brugerne opfordres til at gøre sig overvejelser og aflægge rapport om de tekniske konsekvenser af referencescenariet senest i december 1995. På basis af disse reaktioner vil Kommissionen i løbet af 1996 træffe de foranstaltninger på fællesskabsplan, der er nødvendige for at sikre en gnidningsløs indførelse af den fælles valuta. Det er endvidere Kommissionens opfattelse, at man bør udnytte denne enestående lejlighed til at søge at opfylde den overordnede målsætning om at etablere et fælles "betalingsområde", der i geografisk udstrækning svarer til det indre markeds. Etableringen af interoperabilitet mellem betalingssystemerne i EU bør ske i forbindelse med indførelsen af den fælles valuta.

De offentlige administrationer

Efter Kommissionens opfattelse bør alle niveauer i den offentlige administration påtage sig lederrollen i forbindelse med forberedelserne til indførelsen af ECU. Med henblik herpå foreslår Kommissionen:

- *at andre fællesskabsinstitutioner nedsætter arbejdsgrupper, der skal undersøge virkningerne af at indføre ECU. Disse arbejdsgrupper kunne bl.a. vurdere*

behovet for lovændringer og vurdere, om ECU bør indføres til budget-transaktioner

- *at de nationale offentlige administrationer nedsætter arbejdsgrupper på alle niveauer for at undersøge og planlægge, hvilke lovgivningsmæssige og administrative foranstaltninger der er nødvendige for at sikre en gnidningsløs indførelse af ECU. Resultaterne af disse arbejdsgruppers arbejde kunne indberettes til Kommissionen senest i december 1995, så der kunne tilrettelægges en meningsudveksling om de tekniske problemer, man er stødt på. Medlemsstaterne kunne også overveje, om det er nødvendigt at oprette en national styringsstruktur til at forestå indførelsen af den fælles valuta*

- *at de offentlige administrationer og virksomheder i videst muligt omfang opgiver priserne i både den nationale valuta og den fælles valuta, så befolkningen i almindelighed kan gøre sig bekendt med ECU ved starten på* ***FASE B****. Som eksempler på, hvor priserne kunne opgives både i den nationale valuta og den fælles valuta, kan nævnes gas-, elektricitets- og vandregninger, selvangivelsen, vejafgifter osv. Denne praksis med at opgive priserne i både den nationale valuta og den fælles valuta kunne bibeholdes i et stykke tid efter starten på* ***FASE C****, endda efter det tidspunkt, hvor de nationale sedler og mønter definitivt er taget ud af omløb.*

Virksomhederne

Kommissionen opfordrer virksomhederne, de repræsentative og faglige organisationer, herunder de organisationer, der repræsenterer SMV, til at analysere, hvilke følgevirkninger indførelsen af ECU vil få for netop deres sektor/profession. Der kunne nedsættes arbejdsgrupper i virksomhederne og/eller de repræsentative organisationer, der skal have til opgave at indsamle reaktionerne på grønbogen, udarbejde et katalog over, hvilke foranstaltninger omstillingen til en fælles valuta kræver, og angive, hvilke lovgivningsmæssige og tekniske beslutninger regeringerne og de offentlige administrationer skal træffe. Det kan være hensigtsmæssigt, at der i hver repræsentativ organisation udpeges en person, der skal være ansvarlig for indførelsen af den fælles valuta. Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at medvirke til, at der nedsættes sådanne arbejdsgrupper med deltagelse fra virksomhedernes side.
Derudover foreslår Kommissionen, at medlemsstaterne opretter rammer for en koordinering af de private virksomheders og organisationernes aktiviteter. Derved kan dobbeltarbejde undgås, og der vil blive givet et incitament til at udveksle erfaringer og ideer. Kommissionen foreslår endvidere, at de nationale myndigheder opretter et

kontaktpunkt, der skal tjene som formidler af information og bistand i forbindelse med indførelsen af ECU.

Forbrugerne

Igennem hele grønbogen har Kommissionen forsøgt at foregribe så mange som muligt af de nøgleproblemer, forbrugerne vil kunne støde på. Det er dog op til forbruger-organisationerne at bekræfte Kommissionens vurdering af de vigtigste konsekvenser af indførelsen af ECU. Den vil være taknemmelig for at modtage kommentarer og yderligere oplysninger, der vil kunne være til hjælp for forbrugerne i forbindelse med at sikre en gnidningsløs indførelse af den fælles valuta. Kommissionen agter at konsultere alle implicerede valutabrugere for at finde en konsensus om, hvorvidt der er behov for fællesskabslovgivning, der stiller krav om, at priserne skal opgives i både den nationale valuta og den fælles valuta, og i så god tid, at passende foranstaltninger kan træffes i foråret 1996.

De retlige rammer

De økonomiske aktører har krav på, at der skabes fuldstændig retssikkerhed i god tid inden starten på den monetære union, dvs. ***FASE B****. Forberedelserne må derfor påbegyndes i god tid inden starten på* ***FASE A****, hvor beslutningen om at iværksætte den monetære union træffes. Kommissionen foreslår derfor, at medlemsstaterne senest i december 1995 skal indberette, hvilke lovændringer der er nødvendige for at sikre, at den fælles valuta kan benyttes på lige fod med den nationale valuta fra og med starten på* ***FASE B****. På basis af disse indberetninger vil Kommissionen derefter i løbet af foråret 1996 fremlægge udkast til forslag til de retlige rammer, der er påkrævet på EU-plan. Disse forslag vil dække de emner, der behandles i grønbogen, men der vil i særlig grad være fokus på den fælles valutas status og kontinuiteten i kontraktsforhold.*

Oplysningsindsatsen

Betydningen af en veltilrettelagt og effektiv oplysningskampagne for, om overgangen til den fælles valuta forløber gnidningsløst, kan ikke understreges kraftigt nok. Kommissionen har planer om at fremhæve den høje prioritering af denne opgave ved at arrangere en rundbordsdrøftelse til efteråret, hvori alle offentlige og private interesser, der vil blive impliceret i overgangen til den fælles valuta, vil blive indbudt til at deltage med henblik på at drøfte målsætninger og strategi, herunder også organisationen og ansvarsfordelingen.

Som et første skridt og før efterårets rundbordsdrøftelse opfordrer Kommissionen medlemsstaterne til at oprette et kontaktpunkt, som valutabrugerne kan henvende sig til med spørgsmål om ØMU. Kontaktpunktet kunne også modtage kommentarer til de emner, der behandles i denne grønbog.

ISSN 0254-1459

KOM(95) 333 endelig udg.

DOKUMENTER

DA 01 09

Katalognummer : CB-CO-95-274-DA-C

ISBN 92-77-89851-8

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer

L-2985 Luxembourg

81